

Oifig an Choimisinéara Teanga

Tuarascáil faoi fho-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

do Thithe an Oireachtais

maidir le

cur i bhfeidhm moltaí imscrúdaithe a rinneadh faoi fho-alt 21(c) d'Acht na
dTeangacha Oifigiúla 2003

An Roinn Coimirce Sóisialaí

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra

CAIBIDIL 2 – Achoimre ar na hImscrúduithe

CAIBIDIL 3 – An Próiseas Iniúchta

CAIBIDIL 4 – An Chéad Chéim Eile

AGUISÍN A – Tuarascáil Imscrúdaithe 1

AGUISÍN B – Tuarascáil Imscrúdaithe 2

AGUISÍN C – Ciorclán 43/75

AGUISÍN D – Ciorclán 30/90

AGUISÍN E – Comhfhreagras ón Roinn Coimirce Sóisialaí maidir le
hImscrúdú 1

AGUISÍN F – Comhfhreagras ón Roinn Coimirce Sóisialaí maidir le
hImscrúdú 2

AGUISÍN G – Comhfhreagras ón Roinn Coimirce Sóisialaí maidir le cur i
bhfeidhm mholtaí na n-imscrúduithe

CAIBIDIL 1 – Cúlra

I gcomhréir le fo-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, ceadáítear dom mar Choimisinéir Teanga tuarascáil a chur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas má mheasaim nár chuir comhlacht poiblí i ngníomh aon chuid de na moltaí i dtuarascáil ar imscrúdú a rinne mé.

Baineann an tuarascáil seo le dhá imscrúdú a rinne m'Oifig ar an Roinn Coimirce Sóisialaí agus a tugadh chun críche le linn na bliana 2011. Ba é an córas a d'úsáid an Roinn Coimirce Sóisialaí chun marcanna a bhronnadh as ucht inniúlacht sa Ghaeilge in dhá chomórtas éagsúla d'arduithe céime ab ábhar don dá imscrúdú sin. Tá an dá thuarascáil ar na himscrúduithe sin le fáil mar **AGUISÍN A** agus **AGUISÍN B** leis an tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite agus fiosruithe cuí déanta agam, tá mé tagtha ar an tuairim nach bhfuil na moltaí a rinneadh sna himscrúduithe sin curtha i ngníomh go sásúil ag an Roinn Coimirce Sóisialaí.

Tá sé de dhualgas ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach, atá faoi réim m'údaráis, a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonann comhlachtaí poiblí forálacha Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003. Chomh maith leis sin, tá sé d'údarás agam imscrúdú a dhéanamh chun a fháil amach ar chomhlíon comhlacht poiblí foráil d'aon achtachtán eile a bhaineann le stádas nó le húsáid teanga oifigiúil.

Nuair a dhéantar gearán bailí le m'Oifig ina léirítear go bhféadfadh amhras a bheith ag baint leis an mbealach ina bhfuil aon chomhlacht poiblí ag cur aon fhorála d'Acht na dTeangacha Oifigiúla nó d'aon achtachtán eile a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge i bhfeidhm, is gnách le m'Oifig córas comhréitithe a leanúint leis an gcomhlacht poiblí a bhíonn i gceist. Nuair nach mbíonn aon toradh sásúil ar an bpróiseas sin, tá sé de chumhacht agam imscrúdú reachtúil a sheoladh faoi réir na gcumhachtaí atá tugtha dom faoi fho-alt 21(c) nó fho-alt 21(f) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla. Is féidir liom an méid sin a dhéanamh ar mo thionscnamh féin, ar iarraidh ón Aire Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta nó de bhun gearán a bheith déanta liom.

In aon chás ina n-eisítear tuarascáil imscrúdaithe, meabhraítear go bhféadfaidh páirtí san imscrúdú nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh. Ní dhearnadh a leithéid d'achomharc i gcás ceachtar den dá imscrúdú is ábhar don tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite, is gnách le m'Oifig scrúdú a dhéanamh ar an mbealach ina gcuireann na comhlachtaí poiblí na moltaí a d'eascair as aon imscrúdú i bhfeidhm. Tríd an bpróiseas seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí cuntas a thabhairt ar an mbealach inar cuireadh moltaí an imscrúdaithe i ngníomh.

Le linn na bliana 2011, rinne m'Oifig iniúchadh ar an mbealach ina raibh an Roinn Coimirce Sóisialaí ag tabhairt faoi chur i bhfeidhm mholtaí na n-imscrúduithe is ábhar don tuarascáil seo. Le linn an phróisis sin, dheimhnigh an Roinn do m'Oifig nach raibh i gceist aici na moltaí a bhí déanta agam i gceachtar den dá imscrúdú sin a chur i bhfeidhm.

CAIBIDIL 2 – Achoimre ar na hImscrúduithe

D'eascair an dá imscrúdú seo as gearáin a rinne beirt státseirbhíseach le m'Oifig maidir leis an gcóras a d'úsáid an Roinn Coimirce Sóisialaí chun marcanna bónais a bhronnadh as ucht inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais inmheánacha um arduithe céime.

Bunaíodh córas na marcanna bónais as inniúlacht in dhá theanga oifigiúla an Stáit mar mhalairt ar chóras na Gaeilge 'éigeantaí' sa bhliain 1975. Sonraíodh córas nua chun creidiúint a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge i gclárán 43/75 a d'eisigh Aire na Seirbhíse Poiblí i mí na Samhna 1975 de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956. D'eisigh an tAire Airgeadais clárán eile, 30/90, i mí na Samhna 1990 a bhain le creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais theoranta le haghaidh ardú céime. Is iad na cláráin seo a rialaíonn an córas atá i bhfeidhm sa Státseirbhís chun creidiúint a thabhairt as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla. Is achtacháin iad na cláráin seo a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge chun críche imscrúduithe faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Chreid na gearánaigh sa dá chás seo gur sáraíodh na forálacha atá déanta i gcláráin 43/75 agus 30/90 nuair nár bronnadh marcanna bónais orthu i gcomórtais d'ardú céime, cé gur chomhlíon siad an tsliat tomhais a bhí sonraithe sna cláráin sin. Tharla an méid sin de bhrí gurbh é nós imeachta na Roinne Coimirce Sóisialaí gan marcanna bónais d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla a bhronnadh go dtí go raibh an t-ord fiúntais ar na painéil deiridh á socrú. Ó tharla nár bhain na gearánaigh áit amach ar na painéil deiridh, ní bhfuair siad aon chreidiúint as a n-inniúlacht sa dá theanga oifigiúla.

Seoladh an chéad imscrúdú ar an gceist seo i mí na Nollag 2010, agus an dara ceann i mí Bealtaine na bliana 2011 le teacht ar chinntí an raibh nó nach raibh dualgais reachtúla teanga á sárú ag an Roinn Coimirce Sóisialaí sa mhéid a líomhnaíodh sna cásanna seo.

Bhí difríocht idir an dá chás a bhí faoi imscrúdú sa mhéid seo: sa chéad chás bhí scrúdú scríofa mar chéad chéim agus ansin agallamh iomaíoch ina dhiaidh sin: sa dara cás bhí réamhagallamh iomaíoch i gceist agus ansin agallamh deiridh. Níor chuir an leagan amach difriúil sin aon athrú ar na bunfhricí mar go ndeirtear go soiléir in alt 4 de chiorclán 30/90: *"Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad."*

Ba é seasamh na Roinne nár sháraigh sí dualgais reachtúla teanga mar, dar léi, ní raibh aon riachtanas ann faoina gcaithfeadh ranna rialtais an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha; ach, i gcásanna ina mbronntar na marcanna bónais i gcomórtais inmheánacha, go mbronntar iad sa tsli chéanna is a bhronntar iad i gcomórtais idir-rannacha, i.e. na marcanna bónais a thabhairt agus ord an phainéil á shocrú. Tugadh le fios gurbh é sin seasamh na Roinne Airgeadais chomh maith mar a léiríodh i litir dar dáta 4 Samhain 2005 chuig Oifig Phearsanra.

Dúirt siad gurb é nós na Roinne *“le fada an lá creidiúint a bhronnadh as inniúlacht teanga ar aon dul le forálacha na n-implitreacha, ach i gcás líon beag sainchomórtas, m.sh. poist TF nó poist ina n-íoctar liúntas speisialtóra.”*

Chuir an Roinn in iúl gur nós léi fógra oifige a éisiúint i gcás gach comórtais inmheánaigh agus go ndaingnítear forálacha agus coinníollacha an chomórtais san fhógra sin, ar a n-áirítear na riachtanais cháiliúcháin, agus an próiseas roghnúcháin, iarratais agus ceapacháin. Thug sí le fios gur réachtáladh gach ceann dá comórtais inmheánacha de réir *“Cód Cleachtais: Ceapacháin i bPoist sa Státseirbhís agus sa tSeirbhís Phoiblí”*, a d’fhoilsigh an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí.

Níor ghlac mé le hargóint na Roinne nach raibh aon riachtanas ann faoina gcaithfeadh ranna rialtais an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha d’ardú céime. Go deimhin is léir ó alt 4 de chiorclán 30/90 go mbaineann na socruithe le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime ina mbaintear úsáid as modh agallaimh nó scrúduithe scríofa. Is mar seo atá ráite san fho-alt sin

“Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.”

Chuir mé san áireamh an méid a bhí le rá ag Laffoy J. maidir le feidhm Chiorcláin 43/75 agus 30/90 sa bhreithiúnas a tugadh i gcás De Búrca v. An tAire Iompair agus eile [2006] No. 63311p (in alt 2.8):-

“I surmise that the source of the controversy in relation to the scope of the current application of para. 5 of the 1975 circular is the 1990 Circular, which expressly linked the acceptance of the agreed recommendation to the ‘credit to be awarded for proficiency ... in confined promotion competitions’ (para. 1). It provided that the revised arrangements would apply prospectively to ‘all confined promotion competition’, whether by way of interview or written examination (paras. 4 and 5). It did not mention ‘departmental promotions’, even though it would appear to have been intended to substitute the new provisions for paragraph 5(3) of the 1975 Circular as it then applied. If it was intended to remove departmental promotions from the ambit of para. 5 of the 1975 Circular, it would have been a simple matter to so provide in the 1990 Circular. In the absence of such a provision, in my view, it is not unreasonable to construe the combined effect of the 1975 Circular and the 1990 Circular as continuing the application of para. 5 (3), as revised, to departmental competitions.”

Go bunúsach is ceist léirmhínithe ar chiorcláin na Roinne Airgeadais a bhí i gcroílár na n-imscrúduithe seo agus go háirithe cén uair is cuí creidiúint a thabhairt as inniúlacht sa Ghaeilge i gcomórtais d’ardú céime. Chonacthas dom go raibh treoir soiléir tugtha ina leith seo i bhfo-alt 5(1) de chiorclán 43/75. Deirtear ansin

“Faoi réir (4), tabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla dóibh siúd (i) go bhfuil pas faighte acu i dtriail Ghaeilge iomchuí faoi

Choimisinéirí na Státseirbhíse, nó a bhfuil freastal cuí déanta acu ar Ghaeleagras na Seirbhíse Poiblí agus (ii) a nglactar leo, de thairbhe an chórais trína roghnaítear oifigigh le haghaidh ardú céime, mar dhaoine a bhfuil inniúlacht acu sa Bhéarla.”

Ní raibh aon amhras ann ach gur chomhlíon na gearánaigh an critéar a bhí leagtha síos sna ciorcláin chuí ionas go mbronnfaí marcanna bónaís orthu. Níor bronnadh an t-aitheantas sin, áfach, de thoradh chinneadh na Roinne Coimirce Sóisialaí gan marcanna bónaís a bhronnadh go dtí go raibh an t-ord fiúntais deiridh á shocrú.

I bhfocail eile, ní bhfuair na gearánaigh aon chreidiúint breise sna comórtais um ardú céime as a n-inniúlacht sa Ghaeilge, cé gur chomhlíon siad an tslat tomhais a bhí leagtha síos i gclár na Roinne Airgeadais.

Ba é mo chinneadh gur sháraigh an nós imeachta a bhí i bhfeidhm ag an Roinn Coimirce Sóisialaí na forálacha i gclár 43/75 agus 30/90. Dá thoradh sin, ceileadh a gcearta teanga ar na gearánaigh sna cásanna seo.

Cinneadh sna himscrúduithe:

- Go bhfuil riachtanas reachtúil ann faoina gcaithfidh ranna rialtais (an Roinn Coimirce Sóisialaí san áireamh) an fhoráil le haghaidh marcanna bónaís as inniúlacht teanga i gclár 43/75 agus 30/90 a chur i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha
- Go mbeadh sé *ultra vires* ag an Roinn Coimirce Sóisialaí forálacha i gclár atá eisithe de bhun agus de bhua na gcumhachtaí a bhronntar faoi alt 17 d’Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse ar Aire ar leith agus a dhaingníonn cearta do dhaoine ar leith, a leasú nó a athrú ar a conlán féin le fógra oifige.
- Go dtreoraíonn fo-alt 1(d) de chláir 43/75 go soiléir go mbeadh eolas “*ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime*”.
- Nach gceadaíonn na ciorcláin chuí na marcanna bónaís a theorannú dóibh siúd a ghnóthódh áit ar an bpainéal deiridh.
- Sa chás nach mbronnar na marcanna bónaís ar dhuine atá cáilithe go cuí, go bhfuil cearta an duine sin á sárú.

Chonacthas don imscrúdú nár leor mar chosaint ag an Roinn go raibh gnás na Státseirbhíse maidir le comórtais le haghaidh ardú céime nó Cód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí á leanúint má bhí na nósanna sin ag teacht salach ar fhorálacha reachtúla.

Chinn an t-imscrúdú go raibh dualgas reachtúil ar an Roinn marcanna bónaís as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon a bhronnadh ar na hiarratasóirí seo. Níor bhain aon discríd leis an gceist.

Níor cuireadh inniúlacht na ngearánach sa Ghaeilge san áireamh sa roghnú le haghaidh ardú céime sna comórtais seo. Is sárú é sin ar an dualgas a daingníodh i gclár 43/75 agus 30/90 agus is sárú ar chearta é freisin nuair a shéantar ar dhuine buntáiste a bhí dlite go reachtúil dó nó di. Mar a chinn Costello J. in *Gilheaney v. the Revenue Commissioners* “when a statute confers a power on a minister to grant a benefit to some person and that power is exercised it also confers a corresponding right on that person to receive the benefit.”

Moladh de thoradh na n-imscrúduithe go ndéanadh an Roinn athmharcáil ar thorthaí na gcomórtais seo le cinntiú go mbronnfaí na marcanna bónais cuí as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon ar na gearánaigh agus go bhfaighidís aon bhuntáiste a d’eascródh as an athmharcáil sin.

Moladh freisin go gcinnteodh an Roinn go gcuirfí forálacha na gclár cuí i bhfeidhm go hiomlán feasta i ngach comórtas le haghaidh ardú céime dá cuid.

Anuas air sin, moladh go gcuirfí an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Phoiblí ar an eolas faoi fhionnachtana agus moltaí na n-imscrúduithe.

Ní dhearna an Roinn achomharc i gcoinne na gcinntí sin chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí mar a bhí ceadaithe di a dhéanamh.

I ndiaidh gach ceann de na tuarascálacha imscrúdaithe a bheith eisithe agam, chuir an Roinn in iúl dom, i scríbhinn, gur cuireadh an t-ábhar ar aghaidh chuig an Roinn Airgeadais i gcomhréir le ceann de na moltaí a bhí déanta i dtuarascálacha na n-imscrúduithe. Tugadh le fios dom freisin go raibh comhráite “ar siúl idir an Roinn Airgeadais, an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus Oifig an Ard-Aighne maidir leis na ceisteanna a tarraingíodh anuas” sna tuarascálacha agus go dtabharfaí freagra dom in am trátha. Mheas an Roinn nár chóir na moltaí a bhí déanta a chur i bhfeidhm toisc go bhféadfaí na nithe seo a leanas a shárú:

- Cód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Phoiblí
- Gnás na Státseirbhíse maidir le comórtais um ardú céime
- Imlitreacha na Roinne Airgeadais

Mar fhreagra air sin, mheabhraigh m’Oifig don Roinn go raibh deis aici achomharc a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar phonc dlí i gcoinne mo chinnidh mar Choimisinéir Teanga - gníomh nár ghlac sí - agus go ndéanadh m’Oifig cur i bhfeidhm na moltaí a scrúdú tráth níos faide anonn. Míníodh freisin go raibh céimeanna eile údaraithe dom faoin reachtaíocht sa chás nach gcuirfí na moltaí i bhfeidhm.

CAIBIDIL 3 – An Próiseas Iniúchta

Tar éis do thréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am a n-eisítear aon tuarascáil imscrúdaithe, scrúdaíonn m’Oifig an bealach ina bhfuil an comhlacht poiblí ag tabhairt faoi fhorfheidhmiú mholtaí an imscrúdaithe. Le linn an phróisis seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí freagra oifigiúil a chur ar fáil maidir leis na céimeanna a glacadh go dtí sin chun mholtaí an imscrúdaithe a chur i ngníomh.

Socraíodh go dtógfaí le chéile an dá imscrúdú agus faireachán á dhéanamh ar an mbealach ina raibh an Roinn Coimirce Sóisialaí ag cur mholtaí na n-imscrúduithe i bhfeidhm. Rinneadh an méid seo ó tharla gurbh é an bunús céanna a bhí leis an dá imscrúdú agus gurbh ionann na fionnachtana agus na mholtaí a bhí déanta iontu.

Scríobh an Oifig seo chuig an Roinn Coimirce Sóisialaí i mí na Samhna 2011 agus lorgaíodh mionsonraí maidir leis an mbealach ina raibh na mholtaí a bhí déanta sa dá imscrúdú á gcur i bhfeidhm. Tugadh freagra ar an gcumarsáid sin i dtús mhí na Nollag 2011 agus tá cóip den chomhfhreagra sin le fáil in **Aguisín G**.

Sa fhreagra a cuireadh ar fáil do m’Oifig, mhaígh an Roinn go raibh sí ag géilleadh go hiomlán do Chód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí agus do ghnás na Státseirbhíse maidir le comórtais um ardú céime agus d’imlitreacha na Roinne Airgeadais. Dhearbhaigh an Roinn nach raibh i gceist aici aon cheann de mholtaí na dtuarascálacha imscrúdaithe a chur i ngníomh. Ba é seasamh na Roinne nach bhféadfaí aon cheann de mholtaí na n-imscrúduithe a chur i bhfeidhm toisc go ndéanadh an méid sin leasú aontaobhach ar bheartais láraontaithe.

Ní féidir liomsa, mar Choimisinéir Teanga, géilleadh don argóint go dtógann beartais láraontaithe tosaíocht ar fhionnachtana reachtúla atá déanta faoi réim m’údaráis. Bhí dhá dheis ag an Roinn Coimirce Sóisialaí dúshlán na bhfionnachtana sin a thabhairt trí achomharc a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar phonc dlí. Níor tugadh an dúshlán dlíthiúil sin ach ag an am céanna níor cuireadh na mholtaí reachtúla a bhí déanta agam i ngníomh.

Tar éis dom an fhianaise a cuireadh ar fáil dom le linn an phróisis seo a scrúdú, tá sé follasach dom nár chuir an Roinn Coimirce Sóisialaí na mholtaí a rinne mé sna tuarascálacha imscrúdaithe i ngníomh mar is ceart.

CAIBIDIL 4 – An Chéad Chéim Eile

Tá sé de chúram ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach atá faoi réim m'údaráis a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonfaidh comhlachtaí poiblí forálacha faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla. Déanaim an méid seo trí fhaireachán a dhéanamh ar chomhlachtaí poiblí, comhairle a chur ar an bpobal maidir lena gcearta faoin Acht agus comhairle a sholáthar do chomhlachtaí poiblí maidir lena n-oibleagáidí faoin Acht.

Nuair a fheictear dom go bhféadfadh faillí a bheith á déanamh ag comhlachtaí poiblí i gcomhlíonadh a ndualgas faoin Acht nó faoi fhorálacha aon achtacháin eile a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge, tá sé de chumhacht agam imscrúdú a thionscnamh ar an ábhar.

Bíonn fionnachtana agus moltaí ina gcuid d'aon tuarascáil a eisím i ndiaidh dom imscrúdú a thabhairt chun críche. Titeann an fhreagracht ar an gcomhlacht poiblí na moltaí sin a chur i bhfeidhm laistigh de thréimhse réasúnach ama nó laistigh d'amchlár sonrach a bhíonn leagtha síos i moltaí an imscrúdaithe. Tá sé de rogha agus de cheart ag aon pháirtí in imscrúdú faoin Acht, nó aon duine eile a ndéanann mo chuid fionnachtana agus moltaí tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí.

I gcás an dá imscrúdú is ábhar don tuarascáil seo, ní dhearnadh a leithéid d'achomharc. Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am ar eisíodh tuarascáil na n-imscrúduithe seo, scrúdaigh m'Oifig an bealach ina raibh na moltaí éagsúla á gcur i bhfeidhm ag an Roinn Coimirce Sóisialaí. Le linn an phróisis seo, tugadh deis don Roinn freagraí a bhreithniú i leith an bhealaigh inar cuireadh na moltaí i ngníomh. Tá cóip de na freagraí sin mar aguisíní leis an tuarascáil seo.

Tar éis dom an cás a athbhreithniú ina iomláine, feictear dom nach bhfuil moltaí na n-imscrúduithe curtha i bhfeidhm go sásúil ag an Roinn Coimirce Sóisialaí agus nach féidir liomsa, faoi réir na gcumhachtaí atá tugtha dom, aon chéim bhreise a ghlacadh chun a chur ina luí orthu an méid sin a dhéanamh.

Is ar an mbunús sin a leagaim an tuarascáil seo faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

Is ar Thithe an Oireachtais a thiteann sé anois aon chéimeanna breise a thógáil, má mheastar gur cuí sin a dhéanamh.

Aguisín A

Tuarascáil faoi alt 26 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 ar

Imscrúdú faoi fho-alt 21(f) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

An Roinn Coimirce Sóisialaí

IM-012D

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar comhlíonadh go cuí na dualgais teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid chiorcláin 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónais a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas le haghaidh ardú céime a fógraíodh i bhFógra Oifige 45/10 i gcás gearánach ainmnithe?

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra agus Seoladh an Imscrúdaithe	Lch 3
CAIBIDIL 2 – Freagraí na Roinne Coimirce Sóisialaí	Lch 6
CAIBIDIL 3 – Osradharc ar an Imscrúdú	Lch 10
CAIBIDIL 4 – Fionnachtana agus Moltaí	Lch 18
CAIBIDIL 5 – Achomhairc chuig an Ard-Chúirt	Lch 20
CAIBIDIL 6 – Tuairimí á Lorg	Lch 21
AGUISÍN A	
AGUISÍN B	
AGUISÍN C	

CAIBIDIL 1

Cúlra agus Seoladh an Imscrúdaithe

Rinne [Státseirbhíseach 1], státseirbhíseach ar ball foirne de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí é, gearán foirmiúil liom le déanaí i dtaca le cur i bhfeidhm marcanna bónais d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla le linn comórtas inmheánach le haghaidh ardú céime de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí a fógraíodh i bhFógra Oifige 45/10.

Cé gur chreid an gearánach go raibh sé i dteideal na marcanna bónais mar atá leagtha amach sna ciorclán cuí, 43/75 agus 30/90, atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956, cuireadh in iúl dó nár bhronn an Roinn na marcanna sin go dtí an tráth a mbeadh “*an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh*” agus nár bronnadh iad ach orthu siúd amháin “*a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche (Céim 2).*” D’fhág sé seo, dar leis an ngearánach, nach raibh d’fheidhm ag na marcanna ach ord tosaíochta a shocrú dóibh siúd a bheadh ar ghearrliosta.

Is mar seo a leanas atá na míreanna cuí de na ciorcláin:

Ciorclán 43/75

1(d) *Ní bheidh Gaeilge éigeantach mar a bhí go dtí seo chun go mbeadh oifigeach intofa i gcomhair ardú céime ach amháin sa chás ina bhfuil an Ghaeilge riachtanach chun dualgais an phoist a chomhlíonadh. Beidh eolas ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime. Beidh fáil ar thrialacha ardú céime foirmiúla Choimisiún na Státseirbhíse, mar a bhí go dtí seo, chun deis a thabhairt d’oifigigh a n-eolas ar an nGaeilge a chur faoi bhreithmheas. Leathnófar na cúrsaí atá á reáchtáil ag Gaeleagras na Seirbhíse Poiblí. Tugann na cúrsaí sin deis d’oifigigh eolas a chur ar an nGaeilge nó a gcuid eolais uirthi a fheabhsú. Glacfar leis gurb ionann na cúrsaí sin a chríochnú go sásúil agus pas a fháil ó Choimisiún na Státseirbhíse sna trialacha ardú céime.*

Ciorclán 30/90

2. Déanann an córas creidiúna leasaithe soláthar mar leanas:

(a) *beidh an córas chun creidiúint a bhronnadh as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla sna comórtais scríofa le haghaidh ardú céime ar aon dul leis an gcóras atá ann le haghaidh na gcomórtas agallaimh;*

(b) *laghdófar an bónas is féidir a fháil as inniúlacht;*

(c) *faoi réir socruithe eatramhacha a dhéanfar (a bhfuil tagairt dóibh thíos) ní mór do iarrthóir trialacha a dhéanamh ó am go ham chun bheith i dteideal creidiúint a fháil as inniúlacht ar bhun leanúnach.*

3. Le go mbeidh éifeacht leis an méid thuas ba chóir na socruithe seo a leanas a chur in ionad na socruithe a ndéantar foráil dóibh i mír 5(3) (comórtais agallaimh) agus 6 (comórtais scríofa) de Chiorclán 43/75:

(i) ní thabharfar creidiúint ar bith mura léireofar inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 10 mbliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas (ach féach (iv) thíos);

(ii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 5 bliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 3% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 i dtréimhse atá níos mó ná 5 bliana ach níos lú ná 10 mbliana roimh an dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iv) mar shocrú eatramhach, oifigigh a meastar, ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo, iad a bheith inniúil faoi théarmaí mhír 5(2) de Chiorclán 43/75 coimeádfaidh siad a dteideal chun éileamh a dhéanamh ar chreidiúint 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas ar feadh cibé fad a fhanfaidh siad sa ghrád ina bhfuil siad ag fónamh ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo.

4. Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.

5. Na socruithe athbhreithnithe a ndéantar foráil dóibh sa Chiorclán seo beidh feidhm leo maidir le comórtais a fhógrófar tar éis dáta eisiúna an Chiorcláin seo.

Is léir gur forálacha d'achtacháin a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge iad seo, atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956. Tá na ciorcláin ina n-iomláine le fáil mar **AGUISÍN A** agus **AGUISÍN B** a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Dhearbhaigh an gearánach sa chás seo go raibh sé, ina thuairim féin, i dteideal an mharc breise – 6% – as ucht inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla de thoradh trialacha Ghaeileagras na Seirbhíse Poiblí ag deireadh na bliana 2008 i gcomhréir le forálacha na gclár.

Mar chéad chéim, tharraing m'Oifig an cás seo anuas ar bhonn neamhfhoirmiúil leis an Roinn Coimirce Sóisialaí ach níor éirigh leis na hiarrachtaí sin teacht ar réiteach.

Ó tharla nár éirigh leis na hiarrachtaí a rinneadh teacht ar réiteach, chinn mé nach raibh de rogha agam ach imscrúdú foirmiúil a sheoladh de bhun agus de bhua na ndualgas atá orm agus na gcumhachtaí atá bronnta orm faoi fho-alt 21(f) Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, mar atá

“imscrúdú a dhéanamh, cibé acu ar a thionscnamh nó ar a tionscnamh féin, ar iarraidh ón Aire nó de bhun gearán a bheidh déanta leis nó léi ag aon duine, chun a fháil amach an amhlaidh nach raibh nó nach bhfuil aon fhoráil d’aon achtacháin eile a bhaineann le stádas nó le húsáid teanga oifigiúla á comhlíonadh.”

Sheol mé an t-imscrúdú seo ar an 22 Nollaig 2010 de réir an nós imeachta atá leagtha amach chuige seo in Acht na dTeangacha Oifigiúla.

Theastaigh uaim de thoradh an imscrúdaithe teacht ar chinneadh an raibh nó nach raibh dualgas reachtúil teanga á sárú ag an Roinn Coimirce Sóisialaí sa mhéid a líomhnaíodh sa chás seo. Leagtar amach go reachtúil in ailt 23-29 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla an córas le himscrúduithe a sheoladh.

Ba é an nós imeachta a bheartaigh mé don chéad chéim den imscrúdú ná litir a sheoladh chuig an Aire Coimirce Sóisialaí ag lorg eolas ar leith, freagraí ar cheisteanna ar leith chomh maith le haon fhaisnéis, taifid nó rud den sórt sin a bhain le hábhar an imscrúdaithe.

D’iarr mé go gcuirfí an t-eolas cuí sin ar fáil faoin 19 Eanáir 2011 agus thairg mé deis ar shoiléiriú ar aon ghné de riaradh an imscrúdaithe trí theagmháil le m’Oifig.

I litir dar dáta an 20 Eanáir 2011, sheol an Roinn Coimirce Sóisialaí cuntas i scríbhinn chugam mar fhreagra ar na ceisteanna a bhí tarraingthe anuas san imscrúdú seo. Tá an comhfhreagras sin le fáil mar **AGUISÍN C** a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Gnóthaí Pobail, Comhionannais agus Gaeltachta, agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Cuireadh dréacht den tuarascáil seo (gan osradharc, fionnachtana ná moltaí) faoi bhráid na Roinne Coimirce Sóisialaí le deis a thabhairt don Roinn sin a léiriú dom an raibh aon mhíchiall bainte agam as an eolas a bhí curtha ar fáil aici dom san imscrúdú. Tugadh aird chuí ar an méid a bhí le rá ag an Roinn le linn an imscrúdaithe in ullmhú an leagain chríochnaithigh den tuarascáil seo.

CAIBIDIL 2

Freagra na Roinne Coimirce Sóisialaí

I litir dar dáta 20 Eanáir 2010, thug an Roinn Coimirce Sóisialaí léargas cuimsitheach don imscrúdú ar sheasamh na Roinne sin i leith an ábhair. Tá an tuairisc sin le fáil mar **AGUISÍN C**, i dteannta na gclárán ábhartha (43/75 mar **AGUISÍN A** agus 30/90 mar **AGUISÍN B**), a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Dhearbhaigh an Roinn gurb é a seasamh go bhfuil a dualgais teanga á gcomhlíonadh aici maidir le creidiúint as inniúlacht teanga. Is mar seo a leanas a rinne an Roinn cur síos ar an mbealach ina gcuirtear na clárán i bhfeidhm:

*“I gcomórtais idir-rannacha, arna bhfógairt ag an Roinn Airgeadais agus arna reáchtáil ag an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí (SCP) nó ag a réamhtheachtaí, Coimisiún na Státseirbhíse, rialaítear creidiúint as inniúlacht teanga in imlitreacha 43/75 agus 30/90 ón Roinn Airgeadais. Deirtear in Imlitir 43/75 1 (b) ‘iadsan a léiríonn go bhfuil inniúlacht acu sa dá theanga (Gaeilge agus Béarla), gheobhaidh siad creidiúint as sin **agus an t-ord fiúntais á chinneadh.**’ Leagann Imlitir 30/90 amach an córas creidiúintí leasaithe, ag éirí as moladh aontaithe de chuid na hArd-Chomhairle.”*

Thug an Roinn le fios gurb é a seasamh nach bhfuil aon cheanglas ann an fhoráil maidir le marcanna bónais a chur i bhfeidhm ag Ranna i gcás comórtais inmheánacha, ach sa chás go gcuirtear an fhoráil i bhfeidhm, go gcuirtear i bhfeidhm í ar aon dul leis na himlitreacha/clárán agus leis an bpróiseas a úsáidtear i gcomórtais idir-rannacha. Sa bhreis air sin, bhí an méid seo le rá ag an Roinn:

“Is é seasamh na Roinne Airgeadais, ina litir den 4 Samhain 2005 chuig Oifigigh Phearsanra, nach bhfuil sé de cheangal ar Ranna an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm in aon chomórtais inmheánacha. Léiríonn an seasamh seo go bhfuil méid áirithe rogha ag Ranna maidir le socruithe le haghaidh comórtas inmheánacha, ag cur san áireamh nithe mar chomhaontuithe le taobhanna aonair foirne ag Comhairlí Rannacha agus nós agus gnáthamh i Ranna ar leith. Sa bhliain 2005 fuair an Roinn Airgeadais gur bhronn tuairim is leath na Ranna, lena n-áirítear an Roinn Coimirce Sóisialaí, creidiúint as inniúlacht teanga i gcomórtais inmheánacha.

Tharraing an Coimisinéir Teanga an cheist seo anuas ina dhiaidh sin ina Thuarascáil Bhliantúil den bhliain 2005, agus d'athbhreithnigh an Roinn Airgeadais an cás, ach níor athraíodh an beartas a bhfuil cuntas tugtha air thuas.”

Maidir le comórtais inmheánacha de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí féin, bhí an méid seo le rá ag an Roinn:

“I gcás comórtas inmheánach arna n-eagrú ag an Roinn Coimirce Sóisialaí, is é an nós le fada an lá creidiúint a bhronnadh as inniúlacht teanga ar aon dul le forálacha

na n-ímlitreacha, ach i gcás líon beag sainchomórtas, m.sh. poist TF nó poist ina n-íoctar liúntas speisialtóra.

Eisítear Fógra Oifige i gcás gach comórtais a reáchtáiltear laistigh den Roinn, agus scaiptear é ar an bhfoireann ar fad. San Fhógra sin leagtar amach forálacha nó téarmaí agus coinníollacha an chomórtais, lena n-áirítear na riachtanais cháiliúcháin, agus an próiseas roghnúcháin, iarratais agus ceapacháin.

I bhformhór mór na gcomórtas mar a mbronntar creidiúint as inniúlacht teanga, beidh sé sin ráite san fhógra. Le blianta beaga anuas, ó d'fhoilsigh an Coimisiún um Ceapacháin Seirbhíse Poiblí (CCSP) Cód Cleachtais, Ceapacháin i bPoist sa Státseirbhís agus sa tSeirbhís Phoiblí, reáchtáladh gach ceann de chomórtais inmheánacha na Roinne de réir an Chóid sin, agus deirtear é sin chomh maith san fhógra oifige. Bunaíodh an CCSP sa bhliain 2004 faoi théarmaí Acht um Bainistíocht na Seirbhíse Poiblí (Earcaíocht agus Ceapacháin) 2004 agus is é príomhrialaitheoir na bpróiseas earcaíochta agus roghnúcháin laistigh den tseirbhís poiblí é."

Ag cur síos di ar an méid a tharla i gcás an chomórtais ar leith is ábhar don imscrúdú seo, dúirt an Roinn:

"Fógraíodh an comórtas d'Ardoifigeach Feidhmiúcháin atá faoi chaibidil san imscrúdú seo i bhFógra Oifige 45/10, dar dáta an 21 Bealtaine, 2010. I gceist sa chomórtas bhí scrúdú scríofa ag Céim 1, arna reáchtáil ag an SCP thar ceann na Roinne, agus agallamh iomaíoch ag Céim 2 a cuireadh orthu siúd ba chuícháilithe de réir Chéim 1, agallamh a rinne an Roinn. Bhí an ráiteas seo a leanas mar chuid den fhógra oifige:

"Agus an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh, ní thabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge, de réir Imlitir 43/75, arna leasú ag imlitir 30/90, ach amháin do na hiarrthóirí sin a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche (Céim 2)."

Tugadh cuireadh do na 59 n-iarrthóir ba chuícháilithe de réir scrúdú scríofa Chéim 1 dul faoi agallamh ag Céim 2 agus ghnóthaigh 35 díobh siúd áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh. Ní raibh [Státseirbhíseach 1], an gearánach sa chás seo, i measc na 35 iarratasóir ar éirigh leo. (D'éirigh le [Státseirbhíseach 1] áit a ghnóthú ar an bpainéal sa chomórtas inmheánach deiridh d'Ardoifigeach Feidhmiúcháin sa bhliain 2007/08, agus bhain sé áit níos airde amach ar an bpainéal sin, tar éis creidiúint a fháil as inniúlacht teanga.).

Ar an ócáid seo, mhaígh seachtar as an 59 n-iarratasóir go raibh inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla acu. Bhí 3 den 7 sin i measc na 35 iarratasóir ar éirigh leo, agus nuair a cuireadh a gcreidiúint as inniúlacht teanga san áireamh bhain gach duine díobh áit níos airde amach ar an bpainéal ná an áit ar thug an bord agallaimh dóibh i dtús báire gan aon chreidiúint as a scileanna teanga. Is é an Brainse Pearsanra a dhéanann an coigeartú sin maidir le creidiúint as inniúlacht teanga tar éis torthaí an bhoird a fháil, agus sula dtugann an tOifigeach Pearsanra an ceadú deireanach don phainéal.

Bhí an 4 iarrthóir eile a d'éiligh creidiúint as inniúlacht teanga i measc na 24 iarratasóir a mheas an bord agallamh nár éirigh leo.

Tá an Roinn lánsásta gur cuireadh na forálacha maidir le creidiúint as inniúlacht teanga i bhfeidhm go cóir agus go cothrom. Is é modh feidhmithe na Roinne an modh a chleachtann an SCP, a bhfuil sé d'fheidhm aige comhairle a chur ar an státseirbhís agus ar chomhlachtaí seirbhíse poiblí maidir le dea-chleachtas earcaíochta, measúnaithe agus roghnúcháin.

Deirtear sa Mhaingín Earcaíochta agus Roghnóireachta, a d'fhoilsigh an SCP mar áis chun múnlaí dea-chleachtais earcaíochta agus roghnóireachta a chur ar aghaidh:

*“I ngach cás, ní bhronnfar marcanna inniúlachta **ach amháin tar éis don iarratasóir a bheith measta mar iarratasóir ar éirigh leis/léi san agallamh.**”*
(Aguisín L: Creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge).

Lena chois sin, bhí próisis iomaíoch na Roinne faoi réir iniúchadh ag an CCSP roimhe seo, agus bhí comórtas inmheánach Ardoifigeach Feidhmiúcháin na bliana 2007/08 i measc na gcomórtas a imscrúdáíodh. Scrúdáíodh san iniúchadh sin na próisis roghnóireachta agus measúnaithe, lena n-áirítear bronnadh creidiúint as inniúlacht teanga, agus fuarthas go raibh gach rud in ord agus in eagar. (Iniúchadh ar Cheadúnas Earcaíochta Uimh. RL001/07 arna reáchtáil ag Ard-Rúnaí na Roinne Gnóthaí Sóisialacha agus Teaghlaigh – Iniúchadh ar bheartais agus ar chleachtais maidir le ceapacháin inmheánacha laistigh den Roinn Gnóthaí Sóisialacha agus Teaghlaigh – Meán Fómhair 2008).

Lena chois sin, pléadh na socrúithe maidir le próisis agus nósanna imeachta comórtais le ceardchumann foirne sa Roinn in imeacht na mblianta agus rinne na ceardchumann sin monatóireacht orthu. Níor chuir siad in iúl gur mheas siad nach raibh na forálacha maidir le creidiúint as inniúlacht teanga á gcur i bhfeidhm mar ba cheart ag an Roinn.

Chreid [Státseirbhíseach 1] go raibh sé i dteideal na marcanna bónais, ach bhí sé ráite go soiléir san fhógra comórtais nach dtabharfaí an chreidiúint as inniúlacht teanga ach amháin dóibh siúd a ghnóthaigh áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche, rud nárbh amhlaidh ina chás siúd. Níorbh é feidhm na marcanna, mar a mhaígh [Státseirbhíseach 1], ord tosaíochta an ghearrliosta a shocrú, ach an t-ord fiúntais deiridh a chinnidh i measc na n-iarratasóirí sin a mheas an bord agallaimh gur éirigh leo ag an agallamh.”

Mar fhocail scoir, dhearbhaigh an Roinn go raibh sí sásta, bunaithe ar na cúiseanna seo, go raibh na forálacha maidir le creidiúint as inniúlacht teanga á gcur i bhfeidhm go cóir agus go cothrom, agus gur déileáladh le cás [Státseirbhíseach 1] mar ba chóir, agus thairg sí cruinniú d'Oifig an Choimisinéara Teanga le hathbhreithniú a dhéanamh ar na nithe sin nó leis an gcás a phlé, dá mba dhóigh leis an Oifig seo go mba chabhair a leithéid.

CAIBIDIL 3

Osradharc ar an Imscrúdú

Sa chás go raibh marcanna bónais de réir na gclárán ábhartha, 43/75 agus 30/90, le bronnadh ar gach duine a raibh sé cruthaithe go cuí acu go raibh inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon acu sa chomórtas um ardú céime atá i gceist sa chás seo, bheadh [Státseirbhíseach 1] ar dhuine acu sin a bheadh i dteideal na marcanna sin. Dhearbhaigh sé féin don imscrúdú go raibh sé cáilithe go cuí de thoradh an scrúdaithe a thionóil Gaelagras na Seirbhíse Poiblí i ndeireadh na bliana 2008. Níor shéan an Roinn Coimirce Sóisialaí é seo. Dúirt an Roinn leis an imscrúdú gur mhaígh “*seachtar as an 59 iarratasóir go raibh inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla acu*”. Tugadh marcanna bónais do 3 de na 7 sin as a n-inniúlacht i nGaeilge agus i mBéarla mar gur éirigh leo i gcéim an agallaimh den chomórtas. Níor tugadh marcanna bónais as ucht inniúlacht teanga don 4 eile, [Státseirbhíseach 1] san áireamh, mar nár éirigh leo áit a fháil ar an bpainéal de thoradh agallaimh.

Rinne an Roinn roinnt argóintí éagsúla mar thaca leis an gcúis a bhí acu gan marcanna bónais a bhronnadh ar an ngearánach sa chás seo.

Marcanna bónais mar rogha ag an Roinn i gcomórtais inmheánacha?

Thagair an Roinn do sheasamh na Roinne Airgeadais i litir/ríomhphost dar dáta an 4 Samhain 2005 chuig Oifig Phearsanra inar tugadh le fios nach raibh sé de cheangal ar Ranna an fhoráil maidir le marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm in aon chomórtas inmheánach. Dúradh go léiríonn an “*seasamh seo go bhfuil méid áirithe rogha ag Ranna maidir le socruithe le haghaidh comórtais inmheánacha*.”

Feictear don imscrúdú nach bhfuil bunús leis an seasamh seo agus nach bhfuil aon rogha ag Ranna Rialtais ach na marcanna bónais a bhronnadh go cuí faoi réir fhorálacha na gclárán i gcomórtais inmheánacha.

Dhéileáil Laffoy J. go cuimsitheach leis an ábhar seo agus le feidhm chiorcláin 43/75 agus 30/90 in *De Búrca v. An tAire Iompair agus eile* [2006] No. 63311p (in alt 2.8):-

“I surmise that the source of the controversy in relation to the scope of the current application of para. 5 of the 1975 circular is the 1990 Circular, which expressly linked the acceptance of the agreed recommendation to “the credit to be awarded for proficiency ... in confined promotion competitions” (para. 1). It provided that the revised arrangements would apply prospectively to “all confined promotion competitions”, whether by way of interview or written examination (paras. 4 and 5). It did not mention “departmental promotions”, even though it would appear to have been intended to substitute the new provisions for paragraph 5(3) of the 1975 Circular as it then applied. If it was intended to removed departmental promotions from the ambit of para. 5 of the 1975 Circular, it would have been a simple matter to so provide in the 1990 Circular. In the absence of such a provision, in my view, it is not unreasonable to construe the combined effect of the 1975 Circular and the

1990 Circular as continuing the application of para. 5 (3), as revised, to departmental competitions.”

Ag tagairt di do litir/ríomhphost na Roinne Airgeadais dar dáta an 4 Samhain 2005, dúirt Laffoy J. (in alt 2.9) ina breithiúnas thuasluaite:

“Thirty years after the 1975 Circular came into existence, an issue arose as to the application of bonus marks for proficiency in Irish “in internal promotion competitions”. By way of clarification, an e-mail was issued from the Department of Finance to Personnel Officers across the Civil Service on 4th November, 2005 (the November 2005 e-mail) in which it was stated:

“Following consideration of the relevant Circulars (43/75 and 30/90), it is the interpretation of this Department that these do not have directive effect in requiring bonus marks for Irish to be applied in internal promotion competitions – in contrast to clearly doing so in the case of inter-Departmental competitions.”

Given that paragraph 5 of the 1975 Circular was expressed to be applicable not only to “confined interview competitions” (which, as I understand it, were inter-departmental competitions which were then conducted by the Civil Service Commission for promotion to posts across the Civil Service, but which were confined to existing civil servants), but also to “departmental promotions for grades which have been subject to Irish requirements” (which, as I understand it, were internal departmental competitions for promotion to posts within a particular department), it is difficult to reconcile that statement with the actual wording of the 1975 Circular.”

Níos déanaí (in alt 2.10) sa bhreithiúnas céanna, dúirt sí:

“The silence in the 1990 Circular as to the future application of para. 5 of the 1975 Circular to “departmental promotions” or internal promotions has been commented on in the next preceding paragraph and I have concluded that para. 5(3) continued to apply to such promotions.”

Léirigh Laffoy J. a tuairim ar an ábhar ar bhealach fíorshoiléir in alt 7 den bhreithiúnas sin:

7. Application of Irish Circulars to internal departmental competitions

7.1 The 1975 Circular, as amended by the 1990 Circular, was in force in June and July 2006. The interpretation of the Department of Finance as to the effect of those Circulars, as contained in the November 2005 e-mail, cannot, in my view, be determinative. It may, of course, have been based on information which was not before the court, e.g., the recommendation of the General Council referred to in the 1990 Circular. However, on the basis of the evidence before the Court, I conclude that, as a matter of probability, the interpretation that the Irish Circulars

did not have “directive effect in relation to ‘internal promotion competitions’”, as stated in the November, 2005 e-mail, was incorrect on the basis of the reasoning set out in para. 2 earlier.

7.2 On that basis, I find that the Irish Circulars are applicable to internal departmental competitions for promotion...

Ní ábhar díospóide é go bhfuil na ciorcláin ábhartha eisithe ag an Aire Airgeadais (1990) agus Aire na Seirbhíse Poiblí (1975) de bhun agus de bhua na gcumhachtaí atá tugtha in alt 17 d’Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse, 1956. Is ciorcláin reachtúla iad.

Thug an Roinn le fios ón tús gur lean siad treoir na Roinne Airgeadais faoi mar atá leagtha síos i litir/ríomhphost den 4 Samhain 2005 ar an ábhar, is é sin *‘nach bhfuil sé de cheangal ar Ranna an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm in aon chomórtais inmheánacha.’* Ach má bhí an forléiriú sin de chuid na Roinne Airgeadais míchruinn, mar a chinn Laffoy J. sa chás thuasluaite, bhí an treoir a bhí á leanúint ag an Roinn Coimirce Sóisialaí míchruinn ón tús chomh maith.

Dá bhrí sin, feictear don imscrúdú go raibh dualgas reachtúil ar an Roinn Coimirce Sóisialaí marcanna bónais as inniúlacht i nGaeilge agus i mBéarla araon a bhronnadh ar na hiarratasóirí a bhí cáilithe go cuí sa chomórtas inmheánach um ardú céime atá i gceist anseo. Níor bhain aon discréd leis an gceist.

Ní miste a mheabhrú arís go ndeirtear i bhfo-alt 2(4) de chiorclán 30/90:

Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.

Baineann na socruithe le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime agus sa chás seo bhí scrúdú scríofa agus agallamh i gceist. Daingníodh i bhFógra Oifige 45/10, dar dáta an 21 Bealtaine 2010 don chomórtas áirithe seo go mbeadh “*scrúdú scríofa ag Céim 1, arna reáchtáil ag an SCP thar ceann na Roinne, agus agallamh iomaíoch ag Céim 2 a cuireadh orthu siúd ba chuícháilithe de réir Chéim 1...*”

Cén tráth den phróiseas um ardú céime a mbronntar na marcanna bónais?

Ba é seasamh na Roinne, áfach, gur bronnadh na marcanna bónais cibé agus go raibh sin daingnithe san Fhógra Oifige cuí, 45/10. Dúradh ann:

“Agus an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh, ní thabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge, de réir Imlitir 43/75, arna leasú ag imlitir 30/90, ach amháin do na hiarrthóirí sin a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche (Céim 2).”

Dúisíonn seo an cheist an raibh sé de chumhacht agus d’údarás ag an Roinn Coimirce Sóisialaí forléiriú a dhéanamh ar fhorálacha na gclár leis na marcanna a theorannú go dtí an tráth a mbeadh “*an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh*” agus gan iad a bhronnadh ach orthu siúd amháin “*a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche (Céim 2).*” An féidir leis an Roinn sin a dhéanamh beag beann ar fhocláocht na

gcioclán féin? An mbeadh sé *ultra vires* na marcanna a theorannú do dhaoine áirithe seachas dóibh siúd a léirigh an inniúlacht chuí sa dá theanga?

Ag tagairt d'alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse, 1956 rinne Costello J. in *Gilheaney v. the Revenue Commissioners* [Neamhthuairiscithe, an Ard-Chúirt, 4 Deireadh Fómhair 1995] scagadh ar cheist na gcumhachtaí agus na gceart agus dúirt:-

“It seems to me that when a statute confers a power on a minister to grant a benefit to some person and that power is exercised it also confers a corresponding right on that person to receive the benefit. This means that there is a statutory right which the courts will enforce to the benefits contained in the terms and conditions of appointment of a civil servant (including, for example, those relating to remuneration) as well as to those benefits arising from the terms and conditions relating to promotion contained in administrative acts, until such time as the right is cancelled or varied by the valid exercise of a power in that behalf contained in section 17.”

Feictear don imscrúdú nach bhfuil aon amhras ann ach nach féidir leis an Roinn Coimirce Sóisialaí forálacha i gciocláin atá eisithe de bhun agus de bhua na gcumhachtaí a bhronntar faoi alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse ar Aire ar leith agus a dhaingníonn cearta do dhaoine ar leith, a leasú ná a athrú ar a conlán féin le fógra oifige. Bheadh a leithéid de chleachtais *ultra vires*.

Bhí tagairt déanta ag Laffoy J. sa bhreithiúnas thuasluaite (in alt 2.1) d'fheidhm reachtúil an Aire Airgeadais chun rialacháin nó treoir a thabhairt ar an ábhar seo:-

“*Regulation and control of the Civil Service is still governed by s.17 of the Civil Service Regulation Act 1956, which provides, in subs. (1), that the Minister for Finance shall be responsible for, inter alia,*

(c) the fixing of-

(i) the terms and conditions of service of civil servants,

and

(ii) the conditions governing the promotion of civil servants.

Sub-section (2) of s.17 provides that the Minister may, for the purposes of subs. (1), make such arrangements as he thinks fit and may cancel or vary those arrangements.”

Feictear don imscrúdú seo gurbh é an t-aon fhorléiriú cruinn ab fhéidir a dhéanamh ar na fo-ailt seo gur ag an Aire Airgeadais agus aigesean amháin atá an chumhacht reachtúil na socruithe a chealú nó a athrú. Is léir nach bhfuil aon athrú déanta ag an Aire Airgeadais ar na forálacha áirithe seo ó chiorclán 30/90, agus go mbeadh aon athrú a chuirfeadh Roinn Stáit aisti féin ar fhorálacha na gcioclán *ultra vires*.

Forléiriú míchruinn?

An cheist eile atá le réiteach de thoradh an imscrúdaithe seo ná an raibh bronnadh coinníollach na marcanna bónais mar a leagadh amach san Fhógra Oifige ag teacht leis na forálacha reachtúla .i. an forléiriú dílis a bhí ansin ar a raibh daingnithe i gclár reachtúla 43/75 agus 30/90?

An raibh, mar sin, an léirmhíniú a rinne an Roinn Coimirce Sóisialaí maidir le feidhmiú fhorálacha na gclár cruinn agus ceart? Ar féidir an bhrí a bhaint as forálacha na gclár gur cheart na marcanna bónais a theorannú go dtí an tráth a mbeadh *“an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh”* agus gan iad a bhronnadh ach orthu siúd amháin *“a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh iomaíche (Céim 2)”* ? Nó an raibh na marcanna bónais dlite ón tús do gach duine a raibh na cáilíochtaí cuí teanga acu?

Ní deirtear aon áit i gclár 43/75 arna leasú ag clár 30/90 gur ag an tráth a mbeadh *“an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh”* amháin a bhronnfar na marcanna bónais i gcomórtais ardaithe céime. Ná ní luaitear i bhfoclaíocht na gclár gur dóibh siúd amháin a ghnóthódh áit ar phainéal le haghaidh ardú céime is ceart na marcanna bónais a bhronnadh.

Go deimhin, níl teorannú de chineál ar bith curtha ar bhronnadh na marcanna bónais i gcás comórtais um ardú céime ar chuntar go bhfuil an duine cáilithe go cuí ó thaobh na dteangacha de.

Treoraíonn fo-alt 1(d) de chláir 43/75 go soiléir agus gan choinníoll go mbeadh eolas *“ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime.”*

Cuireadh a gcuid eolais ar an nGaeilge san áireamh i gcás triúir as seachtar de na hoifigigh a bhí san iomaíocht lena roghnú le haghaidh ardú céime de thoradh an chomórtais seo. Ach níor cuireadh a gcuid eolais ar an nGaeilge san áireamh ar chor ar bith i gcás an cheathrair eile, an gearánach féin san áireamh.

Is sárú é sin ar an dualgas a daingníodh sna cláir a eisíodh de bhun agus de bhua na gcumhachtaí a thugtar in alt 17 d’Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956.

Agus is sárú ar chearta é nuair a shéantar ar dhuine buntáiste a bhí dlite go reachtúil dó nó di. Go hachomair, d’úsáid an tAire cuí cumhachtaí a bhí tugtha le dlí dó le buntáiste a cheadú do dhaoine faoi choinníollacha áirithe agus chiallaigh sin go raibh teidlíocht ag na daoine sin don bhuntáiste sin gan coinníollacha breise ná constaicí a bheith curtha ina mbealach. Mar a chinn Costello J. in *Gilheaney v. the Revenue Commissioners* “when a statute confers a power on a minister to grant a benefit to some person and that power is exercised it also confers a corresponding right on that person to receive the benefit.”

Treoraíonn fo-alt 5(1) de chláir 43/75 go soiléir cé go díreach atá i dteideal na marcanna bónais. Deirtear ansin:-

“Faoi réir (4), tabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla dóibh siúd (i) go bhfuil pas faighte acu i dtrial Ghaeilge iomchuí faoi Choimisinéirí na Státseirbhíse, nó a bhfuil freastal cuí déanta acu ar Ghaeleagras na Seirbhíse Poiblí agus (ii) a nglactar leo, de thairbhe an chórais trína roghnaítear oifigigh le haghaidh ardú céime, mar dhaoine a bhfuil inniúlacht acu sa Bhéarla.”

Mar mhalairt ar chóras na Gaeilge éigeantaí do phoist sa státseirbhís a tugadh an córas seo i bhfeidhm. Ní léir go mbeadh aon chiall leis an gcóras nua sin mura mbronnfaí na marcanna orthu siúd a bhí cáilithe go cuí ó thaobh inniúlacht teanga de. Cuireadh coinníollacha agus constaicí breise i bhfeidhm, áfach, sa chás seo agus níor bronnadh na marcanna bónais ach ag tráth a raibh an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh, agus orthu siúd amháin a ghnóthaigh áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh.

Rinne an Roinn Coimirce Sóisialaí an argóint go ndeirtear i gclár 43/75 1(b):

“iadsan a léiríonn go bhfuil inniúlacht acu sa dá theanga (Gaeilge agus Béarla), gheobhaidh siad creidiúint as sin agus an t-ord fiúntas á chinneadh.”

Chonacthas don imscrúdú go raibh an argóint sin bunaithe ar fhorléiriú mhíchruinn nó míléamh ar an gclár. Is léir go mbaineann mír 1(b) den chiorclán a bhfuil tagairt déanta ag an Roinn dó thuas le hearcaíocht (ceapacháin chuig aon phost sa Státseirbhís) agus leis na comórtais teoranta chun foireann shealadach agus neamhbhunaithe a bhuanú, agus leo sin amháin.

Níl aon tagairt ar chor ar bith don ‘ord fiúntais’ i bhfo-alt 5(1) den chiorclán, a bhaineann le socruithe i leith arduithe céime – an fhoráil ábhartha sa chás seo.

Níor thagair an Roinn Coimirce Sóisialaí d’aon fhoclaíocht ar leith i bhforálacha na gclár cuí a cheadaigh na marcanna bónais a theorannú dóibh siúd a ghnóthódh áit ar an bpainéal tar éis agallaimh. Níor léir don imscrúdú gurbh ann d’fhoclaíocht a cheadódh an teorannú sin ach an oiread ar dheonú na marcanna bónais.

An SCP agus eile

Ní leor don Roinn Coimirce Sóisialaí mar chosaint é go raibh siad ag cloí leis an leagan amach a moladh sa Mhaingín Earcaíochta agus Roghnóireachta a d’fhoilsigh an tSeirbhís um Cheapacháin Poiblí (SCP) nó ag brath ar an iniúchadh a rinne an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí (CCSP) ar chomórtas inmheánach Ardoifigeach Feidhmiúcháin 2007/2008 na Roinne Coimirce Sóisialaí.

Má bhí a bhforléiriú ar an reachtaíocht lochtach, bhí an treoirt agus an t-iniúchadh lochtach chomh maith.

Is é mo chinneadh de thoradh an imscrúdaithe seo nach bhfuil amhras ar bith ann ach nár cloíodh go cuí leis an bhforléiriú ceart ar fhorálacha na gclár nuair nár tugadh marcanna bónais don ghearánach sa chás seo. Rinneadh maolú ar an mbuntáiste a bhí dlite don ghearánach agus do dhaoine eile a raibh inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon acu tríd an bhforléiriú teoranta a rinne an Roinn ar fheidhmiú praiticiúil fhorálacha chiorcláin 43/75 agus 30/90.

Níorbh fhéidir a rá go raibh a chuid eolais ar an nGaeilge “ar cheann de na nithe” a tugadh “faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime” i gcás an oifigigh áirithe a rinne an gearán liom sa chás seo. Níor cloíodh leis an riachtanas reachtúil sin nuair nár tugadh na marcanna bónais go dtí go raibh “an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh” agus nuair a teorannaíodh iad ansin dóibh siúd amháin “a ghnóthaigh áit ar an bpainéal tar éis na n-agallaimh”. Séanadh a chearta ar an ngearánach nuair nár ceadáíodh na marcanna bónais dó.

CAIBIDIL 4

Fionnachtana agus Moltaí

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Gnóthaí Pobail, Comhionannais agus Gaeltachta, agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí liom ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Fionnachtana an Imscrúdaithe

Is iad seo a leanas fionnachtana an imscrúdaithe:

- Níor chomhlíon an Roinn Coimirce Sóisialaí go cuí na dualgais reachtúla teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid chiorcláin 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais a eisíodh de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónais a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas um ardú céime a fógraíodh i bhfógra Oifige 45/10 i gcás gearánach ainmnithe.

Moltaí an Imscrúdaithe

Ag féachaint don imscrúdú, is iad seo a leanas na moltaí atá á ndéanamh agam mar Choimisinéir Teanga:

- (1) Go ndéanfaidh an Roinn Coimirce Sóisialaí athmharcáil ar thorthaí an chomórtais um ardú céime a tionóladh de thoradh Fhógra Oifige 45/10 de chuid na Roinne sin le cinntiú go mbronnfar an marc bónais 6% as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon ar an ngearánach sa chás seo agus go bhfaighidh sé aon bhuntáiste a eascraíonn as an athmharcáil sin.
- (2) Go gcuirfidh an Roinn Coimirce Sóisialaí gach oifigeach a bhí san iomaíocht don chomórtas áirithe seo um ardú céime ar an eolas faoi fhionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe seo.
- (3) Go bhfiosróidh an Roinn Coimirce Sóisialaí an bhfuil marcanna bónais dlite d'oifigh eile a bhí san iomaíocht sa chomórtas seo um ardú céime de thoradh fhionnachtana an imscrúdaithe seo.
- (4) Go gcinnteoidh an Roinn Coimirce Sóisialaí go gcuirfear forálacha reachtúla teanga na gclárán cuí i bhfeidhm go hiomlán feasta i ngach comórtas um ardú céime dá cuid agus nach mbeidh deonú na marcanna bónais ag brath ar aon choinníollacha breise. Go sonrach, níor cheart feasta go mbeadh deonú na marcanna bónais á theorannú go dtí an tráth a mbeadh *“an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh”* ná go mbronnfaí na marcanna bónais orthu siúd amháin *“a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh”*.
- (5) Go gcuirfidh an Roinn Coimirce Sóisialaí an tAire atá freagrach as socrú téarmaí agus coinníollacha seirbhíse státseirbhíseach faoi réir alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956, an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí ar an eolas faoi fhionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe seo.

CAIBIDIL 5

Achomhairc chuig an Ard-Chúirt

Meabhraítear anseo go bhfuil sé de cheart ag páirtí in imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, nó ag aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh. Is ceart a thabhairt faoi deara gur gá achomharc a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc. Féach freisin IR 14 de 2007.

Seo a leanas mar atá na forálacha sin d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003:

Fo-alt 28(1)

Féadfaidh páirtí in imscrúdú faoin Acht seo nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh.

Fo-alt 28(2)

Déanfar achomharc faoi fho-alt (1) a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 sheachtain tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc.

Fo-alt 28(3)(a)

I gcás ina ndéanfaidh an Ard-Chúirt achomharc faoin alt seo ag duine, seachas ag ceann, a dhíbhe, féadfaidh an Chúirt sin, má mheasann sí gur ghabh tábhacht phoiblí eisceachtúil leis an bponc dlí lena mbaineann, a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais an duine i ndáil leis an achomharc, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(3)(b)

Féadfaidh an Ard-Chúirt a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais duine, seachas ceann, i ndáil le tarchur faoin alt seo, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(4)

Maidir le cinneadh ón Ard-Chúirt tar éis achomhairc faoi fho-alt (1), sonrófar ann, i gcás inar cuí sin, an tréimhse ar laistigh di a thabharfar éifeacht don chinneadh.

CAIBIDIL 6

Tuairimí á Lorg

Faoi fho-alt 26(4) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, iarraim mar Choimisinéir Teanga ar an Roinn Coimirce Sóisialaí, más mian léi sin a dhéanamh, aon tuairimí a bheadh aici maidir le fionnachtana agus moltaí atá ar áireamh sa tuarascáil seo a chur faoi mo bhráid laistigh de thréimhse 6 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí atá sa tuarascáil a bheith faighte ag an Roinn.

Seán Ó Cuirreáin
An Coimisinéir Teanga

Dáta: _____

Aguisín B

Tuarascáil faoi alt 26 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 ar

Imscrúdú faoi fho-alt 21(f) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

An Roinn Coimirce Sóisialaí

IM-012E

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar comhlíonadh go cuí na dualgais teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid chiorcláin 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónais a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas le haghaidh ardú céime a fógraíodh i bhFógra Oifige 65/10 i gcás gearánach ainmnithe?

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra agus Seoladh an Imscrúdaithe	Lch 3
CAIBIDIL 2 – Freagraí na Roinne Coimirce Sóisialaí	Lch 6
CAIBIDIL 3 – Osradharc ar an Imscrúdú	Lch 9
CAIBIDIL 4 – Fionnachtana agus Moltaí	Lch 12
CAIBIDIL 5 – Achomhairc chuig an Ard-Chúirt	Lch 14
CAIBIDIL 6 – Tuairimí á Lorg	Lch 15
AGUISÍN A	
AGUISÍN B	
AGUISÍN C	
AGUISÍN D	

CAIBIDIL 1

Cúlra agus Seoladh an Imscrúdaithe

Rinne [Státseirbhíseach 2], státseirbhíseach ar ball foirne de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí í, gearán foirmiúil liom le déanaí i dtaca le cur i bhfeidhm marcanna bónais d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla le linn comórtas inmheánaigh le haghaidh ardú céime de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí a fógraíodh i bhFógra Oifige 65/10.

Cé gur chreid an gearánach go raibh sí i dteideal na marcanna bónais mar atá leagtha amach sna ciorclán cuí, 43/75 agus 30/90, atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956, níor bhronn an Roinn na marcanna sin uirthi. Is cosuil nár éirigh le [Státseirbhíseach 2] a dóthain marcanna a fáil ag réamhagallamh chun cur ar a cumas dul chun cinn chuig agallamh iomaíoch deiridh. Is ag tráth an agallaimh deiridh amháin a bheartaigh an Roinn na marcanna bónais d'inniúlacht teanga a chéadú agus ord deiridh an phainéil á shocrú.

D'fhág sé seo, dar leis an ngearánach, nach bhfuair sí aon aitheantas as a cumas i dhá theanga oifigiúla an Stáit agus gur séanadh a cearta teanga uirthi.

Is mar seo a leanas atá na míreanna cuí de na ciorcláin:

Ciorclán 43/75

1(d) Ní bheidh Gaeilge éigeantach mar a bhí go dtí seo chun go mbeadh oifigeach intofa i gcomhair ardú céime ach amháin sa chás ina bhfuil an Ghaeilge riachtanach chun dualgais an phoist a chomhlíonadh. Beidh eolas ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime. Beidh fáil ar thrialacha ardú céime foirmiúla Choimisiún na Státseirbhíse, mar a bhí go dtí seo, chun deis a thabhairt d'oifigigh a n-eolas ar an nGaeilge a chur faoi bhreithmheas. Leathnófar na cúrsaí atá á reáchtáil ag Gaeleagras na Seirbhíse Poiblí. Tugann na cúrsaí sin deis d'oifigigh eolas a chur ar an nGaeilge nó a gcuid eolais uirthi a fheabhsú. Glacfar leis gurb ionann na cúrsaí sin a chríochnú go sásúil agus pas a fháil ó Choimisiún na Státseirbhíse sna trialacha ardú céime.

Ciorclán 30/90

2. Déanann an córas creidiúna leasaithe soláthar mar leanas:

(a) beidh an córas chun creidiúint a bhronnadh as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla sna comórtais scríofa le haghaidh ardú céime ar aon dul leis an gcóras atá ann le haghaidh na gcomórtas agallaimh;

(b) laghdófar an bónas is féidir a fháil as inniúlacht;

(c) faoi réir socruithe eatramhacha a dhéanfar (a bhfuil tagairt dóibh thíos) ní mór do iarrthóir trialacha a dhéanamh ó am go ham chun bheith i dteideal creidiúint a fháil as inniúlacht ar bhun leanúnach.

3. Le go mbeidh éifeacht leis an méid thuas ba chóir na socruithe seo a leanas a chur in ionad na socruithe a ndéantar foráil dóibh i mír 5(3) (comórtais agallaimh) agus 6 (comórtais scríofa) de Chiorclán 43/75:

(i) ní thabharfar creidiúint ar bith mura léireofar inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 10 mbliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas (ach féach (iv) thíos);

(ii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 5 bliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 3% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 i dtréimhse atá níos mó ná 5 bliana ach níos lú ná 10 mbliana roimh an dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iv) mar shocrú eatramhach, oifigigh a meastar, ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo, iad a bheith inniúil faoi théarmaí mhír 5(2) de Chiorclán 43/75 coimeádfaidh siad a dteideal chun éileamh a dhéanamh ar chreidiúint 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas ar feadh cibé fad a fhanfaidh siad sa ghrád ina bhfuil siad ag fónamh ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo.

4. Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.

5. Na socruithe athbhreithnithe a ndéantar foráil dóibh sa Chiorclán seo beidh feidhm leo maidir le comórtais a fhógrófar tar éis dáta eisiúna an Chiorcláin seo.

Is léir gur forálacha d'achtacháin a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge iad seo, atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956. Tá na ciorcláin ina n-iomláine le fáil mar **AGUISÍN A** agus **AGUISÍN B** a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Dhearbhaigh an gearánach sa chás seo go raibh sí, ina tuairim féin, i dteideal an mharc breise – 6% – as ucht inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla de thoradh trialacha Ghaeileagras na Seirbhíse Poiblí ón uair gur éirigh léi sa scrúdú scríofa agus sa scrúdú béil ar 24 Márta 2009. Bheadh a ceart ar mharcanna bónais 6% i bhfeidhm mar sin go dtí 2014 de réir fhorálacha na gclár.

Mar chéad chéim, tharraing m'Oifig an cás seo anuas ar bhonn neamhfhoirmiúil leis an Roinn Coimirce Sóisialaí ach níor éirigh leis na hiarrachtaí sin teacht ar réiteach.

Ó tharla nár éirigh leis na hiarrachtaí a rinneadh teacht ar réiteach, chinn mé nach raibh de rogha agam ach imscrúdú foirmiúil a sheoladh de bhun agus de bhua na ndualgas atá orm agus na gcumhachtaí atá bronnta orm faoi fho-alt 21(f) Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, mar atá

“imscrúdú a dhéanamh, cibé acu ar a thionscnamh nó ar a tionscnamh féin, ar iarraidh ón Aire nó de bhun gearán a bheidh déanta leis nó léi ag aon duine, chun a fháil amach an amhlaidh nach raibh nó nach bhfuil aon fhoráil d’aon achtacháin eile a bhaineann le stádas nó le húsáid teanga oifigiúla á comhlíonadh.”

Sheol mé an t-imscrúdú seo ar an 20 Bealtaine 2011 de réir an nós imeachta atá leagtha amach chuige seo in Acht na dTeangacha Oifigiúla.

Theastaigh uaim de thoradh an imscrúdaithe teacht ar chinneadh an raibh nó nach raibh dualgas reachtúil teanga á shárú ag an Roinn Coimirce Sóisialaí sa mhéid a líomhnaíodh sa chás seo. Leagtar amach go reachtúil in ailt 23-29 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla an córas le himscrúduithe a sheoladh.

Ba é an nós imeachta a bheartaigh mé don chéad chéim den imscrúdú ná litir a sheoladh chuig an Aire Coimirce Sóisialaí ag lorg eolas ar leith, freagraí ar cheisteanna ar leith chomh maith le haon fhaisnéis, taifid nó rud den sórt sin a bhain le hábhar an imscrúdaithe.

D’iarr mé go gcuirfí an t-eolas cuí sin ar fáil faoin 13 Meitheamh 2011 agus thairg mé deis ar shoiléiriú ar aon ghné de riaradh an imscrúdaithe trí theagmháil le m’Oifig.

I litir dar dáta an 9 Meitheamh 2011, sheol an Roinn Coimirce Sóisialaí cuntas i scríbhinn chugam mar fhreagra ar na ceisteanna a bhí tarraingthe anuas san imscrúdú seo. Tá an comhfhreagras sin le fáil mar **AGUISÍN C** a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Gnóthaí Pobail, Comhionannais agus Gaeltachta, agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Tugadh aird chuí ar an méid a bhí le rá ag an Roinn le linn an imscrúdaithe agus in ullmhú na tuarascála seo.

CAIBIDIL 2

Freagra na Roinne Coimirce Sóisialaí

I litir dar dáta 9 Meitheamh 2011, thug an Roinn Coimirce Sóisialaí léargas cuimsitheach don imscrúdú ar sheasamh na Roinne sin i leith an ábhair. Tá an tuairisc sin le fáil mar **AGUISÍN C**, i dteannta na gclárán ábhartha (43/75 mar **AGUISÍN A** agus 30/90 mar **AGUISÍN B**), a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Dhearbhaigh an Roinn gurb é a seasamh nár sháraigh sí na dualgais reachtúla teanga maidir le creidiúint as inniúlacht teanga. Is mar seo a leanas a rinne an Roinn cur síos ar an mbealach inar cuireadh forálacha na gclárán i bhfeidhm:

*“I gcomórtais idir-rannacha, arna bhfógairt ag an Roinn Airgeadais agus arna reáchtáil ag an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí (SCP) nó ag a réamhtheachtaí, Coimisiún na Státseirbhíse, rialaítear creidiúint as inniúlacht teanga in imlitreacha 43/75 agus 30/90 ón Roinn Airgeadais. Deirtear in Imlitir 43/75 1 (b) ‘iadsan a léiríonn go bhfuil inniúlacht acu sa dá theanga (Gaeilge agus Béarla), gheobhaidh siad creidiúint as sin **agus an t-ord fiúntais á chinneadh.**’ Leagann Imlitir 30/90 amach an córas creidiúint leasaithe, ag éirí as moladh aontaithe de chuid na hArd-Chomhairle.*

Níl aon riachtanas ann faoina gcaithfidh Ranna an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha, agus ní gach Roinn a chuireann i bhfeidhm í. I gcásanna ina gcuirtear an fhoráil i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha, rialaítear í sa tslí chéanna agus a rialaítear í i gcomórtais idir-rannacha. Is é seasamh na Roinne Airgeadais, ina litir den 4 Samhain 2005 chuig Oifig Phearsanra, nach bhfuil sé de cheangal ar Ranna an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga a chur i bhfeidhm in aon chomórtais inmheánacha. Léiríonn an seasamh seo go bhfuil méid áirithe rogha ag Ranna maidir le socruithe le haghaidh comórtas inmheánacha, ag cur san áireamh nithe mar chomhaontuithe le taobhanna aonair foirne ag Comhairlí Rannacha agus nós agus gnáthamh i Ranna ar leith. Sa bhliain 2005 fuair an Roinn Airgeadais gur bhronn tuairim is leath na Ranna, lena n-áirítear an Roinn Coimirce Sóisialaí, creidiúint as inniúlacht teanga i gcomórtais inmheánacha.

Tharraing an Coimisinéir Teanga an cheist seo anuas ina dhiaidh sin ina Thuarascáil Bhliantúil den bhliain 2005, agus d'athbhreithnigh an Roinn Airgeadais an cás, ach níor athraíodh an beartas a bhfuil cuntas tugtha air thuas.

I gcás comórtas inmheánach arna n-eagrú ag an Roinn Coimirce Sóisialaí, is é an nós le fada an lá creidiúint a bhronnadh as inniúlacht teanga ar aon dul le forálacha na n-imlitreacha, ach i gcás líon beag sainchomórtas, m.sh. poist TF nó poist ina n-íoctar liúntas speisialtóra.

Eisítear Fógra Oifige i gcás gach comórtais a reáchtáiltear laistigh den Roinn, agus scaiptear é ar an bhfoireann ar fad. San Fhógra sin leagtar amach forálacha nó téarmaí agus coinníollacha an chomórtais, lena n-áirítear na

riachtanais cháiliúcháin, agus an próiseas roghnúcháin, iarratais agus ceapacháin. I bhformhór mór na gcomórtas mar a mbronnar creidiúint as inniúlacht teanga, beidh sé sin ráite san fhógra. Le blianta beaga anuas, ó d'fhoilsigh an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí (CCSP) Cód Cleachtais, Ceapacháin i bPoist sa Státseirbhís agus sa tSeirbhís Phoiblí, reáchtáladh gach ceann de chomórtais inmheánacha na Roinne de réir an Chóid sin, agus deirtear é sin chomh maith san fhógra oifige. Bunaíodh an CCSP sa bhliain 2004 faoi théarmaí Acht um Bainistíocht na Seirbhíse Poiblí (Earcaíocht agus Ceapacháin) 2004 agus is é príomhrialaitheoir na bpróiseas earcaíochta agus roghnúcháin laistigh den tseirbhís poiblí é.”

Ag cur síos di ar an méid a tharla i gcás an chomórtais ar leith [65/10] is ábhar don imscrúdú seo, dúirt an Roinn:

“Bhí an comórtas do Leas-Phríomhoifigeach atá i gceist san imscrúdú seo mar ábhar le Fógra Oifige 65/10, den 26 Iúil 2010. Seo a leanas an próiseas roghnúcháin a bhí leagtha amach ann –

“Gheobhaidh iarrthóirí áit ar an bpainéal mar thoradh ar réamhagallamh iomaíoch as a dtiomsófar gearrliosta. As sin leanfaidh agallamh deiridh agus cuirfear creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge san áireamh mar a shonraítear thíos.” (Alt 7.1)

“Iarrfar ar gach iarrthóir cáilithe dul faoi réamhagallamh. Braithfidh líon na mbord réamhagallaimh ar líon na n-iarratas a gheofar. Rachaidh na daoine sin is dóigh leis na boird réamhagallaimh is cuícháilithe ar aghaidh go dtí an t-agallamh iomaíoch deiridh. A mhéid is indéanta, tiocfaidh líon comhionann iarrthóirí os comhair gach boird réamhagallaimh, agus tá sé ceaptha go rachaidh líon comhionann iarrthóirí ó gach bord réamhagallaimh ar aghaidh go dtí an t-agallamh deiridh.” (Alt 7.3)

“Tar éis na n-agallamh deiridh, tiomsófar in ord fiúntais painéal de na hiarrthóirí a mheastar is cuícháilithe le hardú céime a fháil go dtí grád an Phríomhoifigigh Chúnta. Agus ord deiridh an phainéil á chinneadh, tabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge de réir Imlitir 43/75, arna leasú ag Imlitir 30/90, agus de réir aon treoir ábhartha eile d'iarrthóirí a cháileoidh don chreidiúint sin. “ (Alt 7.5)

Bunaíodh ceithre bhord agallaimh chun na réamhagallaimh a sheoladh agus iarradh ar líon comhionann iarrthóirí ó gach réamhbhord, is é sin, 24%, dul faoin agallamh deiridh. Chuir Bord 1 agallamh ar [Státseirbhíseach 2] agus chuir an Bord céanna agallamh ar 67 iarrthóir san iomlán. Díobh sin, chuaigh 16 iarrthóir ar aghaidh go dtí an babhta deireanach. Ní raibh [Státseirbhíseach 2] i measc na n-iarrthóirí sin ar éirigh leo an t-agallamh deiridh a bhaint amach.

De réir théarmaí an chomórtais, bronnadh creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge nuair a bhí painéal na n-iarrthóirí ba chuícháilithe le hardú céime a fháil go post an

Phríomhoifigigh Chúnta á chinneadh, tar éis chéim an agallaimh dheiridh. Cuireadh san áireamh ag an gcéim sin aon iarrthóirí a bhí i dteideal marcanna bónais a fháil as inniúlacht sa Ghaeilge agus ba é sin a chinn ord fiúntais deireanach an phainéil.

Tá an Roinn lánsásta gur cuireadh na forálacha maidir le creidiúint le haghaidh inniúlacht teanga i bhfeidhm I gceart agus mar ba chóir. Is ionann modh feidhmithe na Roinne agus an modh atá ag an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí, ar feidhm di comhairle a sholáthar don státseirbhís agus don tseirbhís phoiblí ar an gcleachtas is fearr maidir le hearcaíocht, measúnú agus roghnú, i measc nithe eile.

Tá an Roinn sásta gur ghéill seoladh an chomórtais seo sa mhéid sin le:

- *Imlitir 43/75 de chuid na Roinne Airgeadais, arna leasú ag Imlitir 30/90;*
- *Gnás na Státseirbhíse maidir le comórtais um ardú céime;*
- *Cód Chleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí: Ceapacháin i bPoist sa Státseirbhís agus sa tSeirbhís Phoiblí.”*

Thug an Roinn le fios freisin go raibh ceisteanna a tarraingíodh anuas roimhe seo i dTuarascáil (Tag. IM-012D) den 21 Márta 2011 maidir le feidhmiú na creidiúna le haghaidh inniúlacht sa Ghaeilge, curtha ar aghaidh aici chuig an Roinn Airgeadais.

CAIBIDIL 3

Osradharc ar an Imscrúdú

Tá macalla san imscrúdú seo ar Imscrúdú IM-012D de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí a heisíodh chuig páirtithe leasmhara ar 21 Márta 2011.

Déileálar sna imscrúdú sin le cuid de na buncheisteanna atá tagtha chun cinn sa chás seo freisin. Tá cóip de **CAIBIDIL 3 – Osradharc ar an Imscrúdú** ón dtuarascáil sin [IM-021D] le fáil mar **AGUISÍN D** leis an tuarascáil seo. Níl sé riachtanach mar sin dul tríd na hargóintí dlíthiúla arís ina gceann agus ina gceann agus seasaim leis an léirmhíniú agus leis an bhfionnachtain atá déanta san imscrúdú sin.

Go hachomair – mar a fuarthas in imscrúdú [IM-021D]:

- Tá riachtanas reachtúil ann faoina gcaithfidh Ranna Rialtais (An Roinn Coimirce Sóisialaí san áireamh) an fhoráil le haghaidh marcanna bónais as inniúlacht teanga i gclárcláin 43/75 agus 30/90 a chur i bhfeidhm i gcomórtais inmheánacha. Féach caint Laffoy J. agus í ag déileáil go cuimsitheach leis an ábhar seo agus le feidhm chiorcláin 43/75 agus 30/90 in *De Búrca v. An tAire Iompair agus eile* [2006]. Sa bhreis ar an mbreithiúnas Ard-Chúirte sin, tá an riachtanas dearbhaithe athuair in Imscrúdú IM-021D féin.
- Bheadh sé *ultra vires* ag an Roinn Coimirce Sóisialaí forálacha i gclárcláin atá eiseithe de bhun agus de bhua na gcumhachtaí a bhronntar faoi alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse ar Aire ar leith agus a dhaingníonn cearta do dhaoine ar leith, a leasú ná a athrú ar a conlán féin le fógra oifige.
- Ní cheadaíonn na ciorcláin chuí na marcanna bónais a theorannú dóibh siúd a ghnóthódh áit ar an bpainéal tar éis agallaimh agus ní ag an tráth a bhfuil 'ord fiúntais' deiridh na n-iarratasóirí á shocrú is ceart na marcanna bónais a bhronnadh.
- Treoraíonn fo-alt 1(d) de chiorclán 43/75 go soiléir agus gan choinníoll go mbeadh eolas “*ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime*” agus sa chás nach ndéantar sin tá cearta an duine sin á sárú.

Sa bhreis ar sin ní leor mar chosaint go raibh gnás na státseirbhíse maidir le comórtais um ardú céime nó Cód Chleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí á leanúint más léir go raibh an gnás agus na nósanna sin ag teacht salach ar fhorálacha reachtúla.

Difríochtaí idir an tImscrúdú seo agus IM-021D

Bhí difríocht amháin idir an cás seo agus an cás a bhí faoi imscrúdú in IM-021D.

In IM-021D bhí scrúdú scríofa i gceist mar chéad chéim agus ansin agallamh iomaíoch ag Céim 2.

Sa chás seo bhí réamhagallamh iomaíoch i gceist i dtús aimsire agus agallamh deiridh agus níor cuireadh creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon san áireamh ach tar éis na n-agallamh deiridh nuair a bhí ord fiúntais deiridh an phainéil á chinneadh.

Ní chuireann an leagan amach difriúil sin aon athrú le fírinne ar an gcás mar go ndeirtear go soiléir i bhfo-alt 2(4) de chiorclán 30/90:

“Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh agallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.”

Feictear don imscrúdú go raibh dualgas reachtúil ar an Roinn Coimirce Sóisialaí marcanna bónais as inniúlacht i nGaeilge agus i mBéarla araon a bhronnadh ar na hiarratasóirí a bhí cáilithe go cuí sa chomórtas inmheánach um ardú céime atá i gceist anseo, an gearánach sa chás seo san áireamh. Níor bhain aon discríd leis an gceist.

Níor cuireadh a cuid eolais ar an nGaeilge san áireamh i gcás an ghearánaigh a bhí san iomaíocht lena roghnú le haghaidh ardú céime de thoradh an chomórtais seo. Is sárú é sin ar an dualgas a daingníodh sna ciorcláin a eisíodh de bhun agus de bhua na gcumhachtaí a thugtar in alt 17 d’Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956.

Agus is sárú ar chearta é nuair a shéantar ar dhuine buntáiste a bhí dlite go reachtúil dó nó di.

Mar a fuarthas in IM-021D, d’úsáid an tAire cuí cumhachtaí a bhí tugtha le dlí dó le buntáiste a cheadú do dhaoine faoi choinníollacha áirithe agus chiallaigh sin go raibh teidlíocht ag na daoine sin don bhuntáiste sin gan coinníollacha breise ná constaicí a bheith curtha ina mbealach. Mar a chinn Costello J. in *Gilheaney v. the Revenue Commissioners* “when a statute confers a power on a minister to grant a benefit to some person and that power is exercised it also confers a corresponding right on that person to receive the benefit.”

Cuireadh coinníollacha agus constaicí breise i bhfeidhm, áfach, sa chás seo agus níor bronnadh na marcanna bónais ach ag tráth a raibh an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh, agus orthu siúd amháin a ghnóthaigh áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh. Is é mo chinneadh de thoradh an imscrúdaithe seo nach bhfuil amhras ar bith ann ach nár cloíodh go cuí leis an bhforléiriú ceart ar fhorálacha na gclárán nuair nár tugadh marcanna bónais don ghearánach sa chás seo. Rinneadh maolú ar an mbuntáiste a bhí dlite don ghearánach a raibh inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon aici tríd an

bhforléiriú teoranta a rinne an Roinn ar fheidhmiú praiticiúil fhorálacha chiorcláin 43/75 agus 30/90.

Níorbh fhéidir a rá go raibh a cuid eolais ar an nGaeilge “*ar cheann de na nithe*” a tugadh “*faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime*” i gcás an oifigigh áirithe a rinne an gearán liom sa chás seo.

Níor cloíodh leis an riachtanas reachtúil sin nuair nár tugadh na marcanna bónais go dtí go raibh “an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh” agus nuair a teorannaíodh iad ansin dóibh siúd amháin “a ghnóthaigh áit ar an bpainéal tar éis na n-agallaimh”. Séanadh a cearta ar an ngearánach nuair nár ceadaíodh na marcanna bónais dí.

CAIBIDIL 4

Fionnachtana agus Moltaí

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta, agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh, maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí liom ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Fionnachtana an Imscrúdaithe

Is iad seo a leanas fionnachtana an imscrúdaithe:

- Níor chomhlíon an Roinn Coimirce Sóisialaí go cuí na dualgais reachtúla teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid chiorcláin 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais a eisíodh de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónais a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas um ardú céime a fógraíodh i bhfógra Oifige 65/10 i gcás gearánach ainmnithe.

Moltaí an Imscrúdaithe

Ag féachaint don imscrúdú, is iad seo a leanas na moltaí atá á ndéanamh agam mar Choimisinéir Teanga:

- (1) Go ndéanfaidh an Roinn Coimirce Sóisialaí athmharcáil ar thorthaí an chomórtais um ardú céime a tionóladh de thoradh Fhógra Oifige 65/10 de chuid na Roinne sin le cinntiú go mbronnfar an marc bónais cuí as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla araon ar an ngearánach sa chás seo agus go bhfaighidh sí aon bhuntáiste a eascraíonn as an athmharcáil sin.
- (2) Go gcuirfidh an Roinn Coimirce Sóisialaí gach oifigeach a bhí san iomaíocht don chomórtas áirithe seo um ardú céime ar an eolas faoi fhionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe seo.
- (3) Go bhfiosróidh an Roinn Coimirce Sóisialaí an bhfuil marcanna bónais dlite d'oifigh eile a bhí san iomaíocht sa chomórtas seo um ardú céime de thoradh fhionnachtana an imscrúdaithe seo.
- (4) Go gcinnteoidh an Roinn Coimirce Sóisialaí go gcuirfear forálacha reachtúla teanga na gclárán cuí i bhfeidhm go hiomlán feasta i ngach comórtas um ardú céime dá cuid agus nach mbeidh deonú na marcanna bónais ag brath ar aon choinníollacha breise. Go sonrach, níor cheart feasta go mbeadh deonú na marcanna bónais á theorannú go dtí an tráth a mbeadh *“an t-ord fiúntais deiridh á chinneadh”* ná go mbronnfaí na marcanna bónais orthu siúd amháin *“a ghnóthaíonn áit ar an bpainéal tar éis an agallaimh”*.
- (5) Go gcuirfidh an Roinn Coimirce Sóisialaí an tAire atá freagrach as socrú téarmaí agus coinníollacha seirbhíse státseirbhíseach faoi réir alt 17 d'Acht Rialuithe na Stát-Sheirbhíse 1956, an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí ar an eolas faoi fhionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe nua seo [IM-021E].

CAIBIDIL 5

Achomhairc chuig an Ard-Chúirt

Meabhraítear anseo go bhfuil sé de cheart ag páirtí in imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, nó ag aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh. Is ceart a thabhairt faoi deara gur gá achomharc a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc. Féach freisin IR 14 de 2007.

Seo a leanas mar atá na forálacha sin d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003:

Fo-alt 28(1)

Féadfaidh páirtí in imscrúdú faoin Acht seo nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh.

Fo-alt 28(2)

Déanfar achomharc faoi fho-alt (1) a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 sheachtain tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc.

Fo-alt 28(3)(a)

I gcás ina ndéanfaidh an Ard-Chúirt achomharc faoin alt seo ag duine, seachas ag ceann, a dhíbhe, féadfaidh an Chúirt sin, má mheasann sí gur ghabh tábhacht phoiblí eisceachtúil leis an bponc dlí lena mbaineann, a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais an duine i ndáil leis an achomharc, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(3)(b)

Féadfaidh an Ard-Chúirt a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais duine, seachas ceann, i ndáil le tarchur faoin alt seo, nó iad go léir, a íoc.

Fo-alt 28(4)

Maidir le cinneadh ón Ard-Chúirt tar éis achomhairc faoi fho-alt (1), sonrófar ann, i gcás inar cuí sin, an tréimhse ar laistigh di a thabharfar éifeacht don chinneadh.

CAIBIDIL 6

Tuairimí á Lorg

Faoi fho-alt 26(4) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, iarraim mar Choimisinéir Teanga ar an Roinn Coimirce Sóisialaí, más mian léi sin a dhéanamh, aon tuairimí a bheadh aici maidir le fionnachtana agus moltaí atá ar áireamh sa tuarascáil seo a chur faoi mo bhráid laistigh de thréimhse 6 seachtaine tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí atá sa tuarascáil a bheith faighte ag an Roinn.

Seán Ó Cuirreáin
An Coimisinéir Teanga

Dáta: _____

Aguisín C

E109/254/74

21 Samhain 1975

Ciorclán 43/75 An Ghaeilge sa Státseirbhís

A Dhuine Uasail

- 1 Tá ordú agam ó Aire na Seirbhíse Poiblí tagairt do Imlitir 9/74 na Roinne seo ina gcuirtear in iúl cinneadh an Rialtais gur mar seo a bheidh feasta maidir leis na coinníollacha a ghabhann le Gaeilge sa Státseirbhís:-
 - (a) Ní bheidh Gaeilge éigeantach i gcomhair ceapacháin chuig aon phost sa Státseirbhís, ach amháin sa chás ina bhfuil an Ghaeilge riachtanach chun dualgais an phoist a chomhlíonadh. Bainfidh an t-athrú seo freisin leis na comórtais theoranta chun foireann shealadach agus neamhbhunaithe a bhuanú.
 - (b) Tabharfar an chreidiúint chéanna as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais earcaíochta agus buanaíochta. Ligfear d'iarthóirí Gaeilge nó Béarla nó an dá theanga a thairiscint sna comórtais sin. Iad siúd a léiríonn go bhfuil siad inniúil sa dá theanga, gheobhaidh said creidiúint dá bharr sin nuair a bheidh ord fiúntais á shocrú. Tiocfaidh an córas seo in ionad gach socrú dá raibh ann roimhe seo; ní thabharfar tús áite feasta in aon chomórtas gairmiúil nó teicniúil de bharr "inniúlachta" sa Ghaeilge.
 - (c) Ní bheidh trialacha promhaidh sa Ghaeilge ann feasta.
 - (d) Ní bheidh Gaeilge éigeantach mar a bhí go dtí seo chun go mbeadh oifigeach intofa i gcomhair ardú céime ach amháin sa chás ina bhfuil an Ghaeilge riachtanach chun dualgais an phoist a chomhlíonadh. Beidh eolas ar an nGaeilge, áfach, ar cheann de na nithe a thabharfar faoi mheas nuair a bheidh oifigigh á roghnú le haghaidh ardú céime. Beidh fáil ar thrialacha ardú céime foirmiúla Choimisiún na Státseirbhíse, mar a bhí go dtí seo, chun deis a thabhairt d'oifigigh a n-eolas ar an nGaeilge a chur faoi bhreithmheas. Leathnófar na cúrsaí atá á reachtáil ag Gaeleagras na Seirbhíse Poiblí. Tugann na cúrsaí sin deis d'oifigigh eolas a chur ar an nGaeilge nó a gcuid

eolais uirthi a fheabhsú. Glacfar leis gurb ionann na cúrsaí sin a chríochnú go sásúil agus pas a fháil ó Choimisiún na Státseirbhíse sna trialacha ardú céime.

FEIDHMIÚ NA SOCRUITHE NUA

Comórtais carcaíochta agus buanaíochta

- 2 Tá na hathruithe atá luaite faoi (a) agus (b) d'Alt 1 á gcur a bhfeidhm sna comórtais carcaíochta atá á reachtáil ag Coimisiún na Státseirbhíse. Tá said á gcur i bhfeidhm freisin sna comórtais theoranta bhuaíochta de réir mar a shocraítear na comórtais sin.

Trialacha promhaidh

- 3 Tá deireadh leis na trialacha promhaidh ón 11 Samhain 1974. I gcás aon bheis nó bheisithe a bheith á gcoinneáil siar ar an 11 Samhain 1974 ó aon oifigeach a bhí ar promhaidh agus gan de chúis leis sin ach gur theip air sa triail phromhaidh i nGaeilge, tá an bheis nó na beisithe iníoctha ón data sin. Níor chóir an bheis nó na beisithe sin a íoc, áfach, i leith cibé tréimhse a raibh said ar fionraí roimhe sin.

Ardú céime tar éis 1 Aibreán 1976

- 4 Tá breithniú á dhéanamh faoi láthair ar na mionsocruithe go léir is gá chun mír (d) d'Alt 1 a chur i bhfeidhm go fadtréimhseach. Baineann na socruithe sin leis na pointí seo:

Na caighdeáin inniúlachta sa Ghaeilge agus sa Bhéarla a nglacfar leo ag leibhéal éagsúla agus i gcomhair cineálacha éagsúla ardú céime.

Eolas cruinn ar an modh ina measfar an inniúlacht sin.

An chreidiúint a thabharfar ina leith sin i gcásanna difriúla.

Toisc go dtógfaidh sé tamall eile cinneadh beacht a dhéanamh faoi na socruithe seo go léir, agus ós rud é go mb'fhéidir go dteastódh roinnt aimsire ó oifigigh chun dul i dtaithe

ar na socrúithe nua, níltear ag súil go dtiocfaidh said i bhfeidhm ina n-iomláine go dtí 1 Aibreán 1976. Cuirfear Ciorclán eile amach faoin gceist seo an túsce is féidir.

Ardú céime sa tréimhse go dtí 1 Aibreán 1976

(a) Comórtais agallaimh theoranta agus ardú céime sna Ranna do ghráid a raibh an Ghaeilge riachtanach dóibh go dtí seo

5 Sa tréimhse go dtí 1 Aibreán 1976 cuirfear mír (d) d'Alt 1 i bhfeidhm ar an mbonn seo a leanas sna comórtais agallaimh theoranta, agus i dtaca le roghnú foirne sna Ranna, le haghaidh ardú céime go poist a raibh an Ghaeilge riachtanach ina gcomhair:

(1) Faoir réir (4), tabharfar creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla dóibh siúd (i) a bhfuil pas faighte acu i dtriail Ghaeilge iomchuí faoi Choimisinéirí na Státseirbhíse, nó a bhfuil freastal cuí déanta acu ar Ghaeleagras na Seirbhíse Poiblí agus (ii) a nglactar leo, de thairbhe an chórais trina roghnaítear oifigigh le haghaidh ardú céime, mar dhaoine a bhfuil inniúlacht acu sa Bhéarla.

(2) Seo iad na mionsocrúithe le hinniúlacht sa Ghaeilge a mheas chun críche (1).

(a) Go dtí go mbeidh torthaí na dtrialacha a luaitear ag (b) ar fáil, oifigigh a bheidh á meas i gcomhair ardú céime – cibé acu de thoradh comórtais agallaimh nó trí shocrúithe Roinne é – más rud é nár bhain na riachtanais Ghaeilge i gcás ardú céime a bhí ann roimhe seo leo, nó gur bhain na riachtanais sin leo ach nach bhfuil said comhlíonta acu, tabharfar deis dóibh triail béil speisialta sa Ghaeilge a dhéanamh más mian leo é. Coimisinéirí na Státseirbhíse a reachtálfaidh an triail. Ní ghlacfar leis an triail mar bharántas ar inniúlacht an oifigigh sa Ghaeilge ach amháin don tréimhse atá luaite. Ní foláir fógra a thabhairt chomh luath agus is féidir do na Coimisinéirí nuair a bheidh triail mar seo á lorg.

Mar sin, sa tréimhse eatramhach seo, glacfar leis go bhfuil oifigigh inniúil sa Ghaeilge má éiríonn leo sa triail béil speisialta nó má bhíonn na riachtanais a bhí ann roimhe seo faoi thrialacha Gaeilge i gcás ardú céime comhlíonta acu nó má bhíonn freastal sásúil déanta acu ar chúrsa cuí i nGaeleagras na Seirbhíse Poiblí.

- (b) Leanfaidh Coimisinéirí na Státseirbhíse de bheith ag reachtáil trialacha ar nós na dtrialacha “5 bliana” a bhíodh ann le haghaidh ardú céime, chun deis a thabhairt d’oifigigh, más mian leo é, breithmheas a fháil ar a n-eolas ar Ghaeilge, chun críche ardú céime.

Beidh an chéad sraith eile de na trialacha seo ar siúl mar a leanas:

11 Feabhra 1976	-	d’Oifigigh Fheidhmiúcháin agus gráid ar aon chéim leis sin agus os a chionn
12 Feabhra 1976	-	d’oifigigh faoi bhun grad Oifigeach Feidhmiúcháin

Oifigigh a bhfuil a dtréimhse phromhaidh curtha díobh acu, is féidir leo, dá ndeoin féin go hiomlán, na trialacha seo a dhéanamh feasta. Fógrófar an t-eolas faoi na trialacha in am trátha agus fágfar faoi na hoifigigh féin é cur isteach ar na trialacha más mian leo é. Beidh foirmeacha iarratais le fáil ó Choimisinéirí na Státseirbhíse nó ó na Rannóga Pearsanra. Ní mór na foirmeacha comhlánaithe a bheith faighte ag na Coimisinéirí tráth nach déanaí ná trí sheachtain roimh dháta na dtrialacha.

Nuair a bheidh torthaí na dtrialacha atá luaite ar fáil, measfar oifigigh sna haicmí cuí a bheith inniúil sa Ghaeilge má d’éirigh leo sna trialacha nó má bhíonn na riachtanais faoi Ghaeilge le haghaidh ardú céime a bhí ann go dtí seo comhlíonta acu cheana féin nó má bhíonn freastal sásúil déanta acu ar chúrsa cuí i nGaeleagras na Seirbhíse Poiblí.

- (3) Ar ndóigh, nuair a bheidh ardú céime i gceist, ní fhágfar as an áireamh na hoifigigh nár léirigh go bhfuil siad inniúil sa Ghacilge agus sa Bhéarla. Nuair a bheidh oifigigh á roghnú i gcomhair ardú céime ar mhodh foirmiúil, is í an chreidiúint a thabharfar as ucht inniúlacht sa Ghacilge agus sa Bhéarla araon ná 10% de na marcanna go hiomlán a mbeidh fáil orthu thairis sin. Más ar shlí níos neamhfhoirmiúla a dhéanfar an roghnú tabharfar creidiúint ar chaoi cosúil leis sin. Beidh an Ghacilge riachtanach fós le haghaidh ceapacháin nó ardú céime chuig poist i Ranna áirithe e.g. ceapacháin i Roinn na Gaeltachta faoi scéim ardú céime na nArdoifigeach Feidhmiúcháin.
- (4) Oifigigh áirithe nár tháinig faoi na rialacha a bhain le trialacha Gacilge i gcás ardú céime a bhí i bhfeidhm go dtí seo – mar gheall ar dháta a mbreithe nó ar dháta a dteachta isteach sa Státseirbhís – beidh siad i dteideal creidiúint a fháil, ar an mbonn atá luaite ag (3), gan dul faoi aon triail, i gcás an chéad ardú céime a bheidh i gceist tar éis dáta an Chiorcláin seo. Chun bheith i dteideal creidiúint a fháil le haghaidh aon ardú céime eile ina dhiaidh sin, beidh orthu na coinníollacha a chomhlíonadh a bhaineann le Gacilge i gcás oifigigh eile sa ghrád céanna. Ní bhainfidh an socrú sin le haon chomórtas a fograíodh roimh dháta an Chiorcláin seo.

(b) Comórtais scríofa theoranta

- 6 Maidir le comórtais scríofa theoranta, tá mír (d) d'Alt 1 á cur i bhfeidhm mar a leanas. Ní foláir do na hiarrthóirí triail scríofa a dhéanamh sa Ghacilge nó sa Bhéarla, mar chuid den chomórtas, ach beidh cead acu na trialacha sa dá theanga a dhéanamh. Má dhéanann said an dá thriail agus má bhaineann siad cáilíocht amach iontu, cuirfear na marcanna a ghnóthaíonn said sa dá ábhar san áireamh chun ord fiúntais a shocrú.

(c) Ardú céime go poist nár bhain an choinníoll faoin nGacilge leo roimhe seo

- 7 Ní thiocfaidh aon athrú ar an scéal i gcás ardú céime chuig poist nár bhain an choinníoll faoin nGaeilge leo roimhe seo, sa tréimhse go dtí 1 Aibreán 1976.

LEATHADH AN CHIORCLÁIN SEO

- 8 Bheinn buíoch díot ach an Ciorclán seo a thabhairt faoi aird gach oifigeach dá bhfuil ag obair i do Roinn/Oifig. Cealaíonn sé seo Imlitir 9/74 na Roinne seo.

Mise le meas

S Ó CONAILL

Aguisín D

CSD: Notices & Circulars

Title	Creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais theoranta le haghaidh ardú céime
Type	Circular
Reference Number	1990/30
Category	Competitions / Promotions
Issue Date	19/11/90

Content:

E109/65/78

19 Samhain 1990

Ciorclán 30/90: Creidiúint as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais theoranta le haghaidh ardú céime

A Dhuine Uasail

1. Tá iarrtha ag an Aire Airgeadais orm na treoracha seo a leanas a chur in iúl do Ranna tar éis dó glacadh le moladh comhshocraithe na hArd-Chomhairle faoin Scéim Idir-réitigh agus Eadrána (an Phríomh-Scéim) maidir leis an gcreidiúint a bhronnfar as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtais theoranta le haghaidh ardú céime.

2. Déanann an córas creidiúna leasaithe soláthar mar leanas:

(a) beidh an córas chun creidiúint a bhronnadh as inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla sna comórtais scríofa le haghaidh ardú céime ar aon dul leis an gcóras atá ann le haghaidh na gcomórtas agallaimh;

(b) laghdófar an bónas is féidir a fháil as inniúlacht;

(c) faoi réir socrúithe eastramhacha a dhéanfar (a bhfuil tagairt dóibh thíos) ní mór do iarrthóir trialacha a dhéanamh ó am go ham chun bheith i dteideal creidiúint a fháil as inniúlacht ar bhun leanúnach.

3. Le go mbeidh éifeacht leis an méid thuas ba chóir na socrúithe seo a leanas a chur in ionad na socrúithe a ndéantar foráil dóibh i mír 5(3) (comórtais agallaimh) agus 6 (comórtais scríofa) de Chiorclán 43/75:

(i) ní thabharfar creidiúint ar bith mura léireofar inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 10 mbliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas (ach féach (iv) thíos);

(ii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 laistigh de 5 bliana ón dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iii) tabharfar creidiúint gur ionann agus 3% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas má léirítear inniúlacht ar an modh a ndéantar foráil dó i mír 5(2) de Chiorclán 43/75 i dtréimhse atá níos mó ná 5 bliana ach níos lú ná 10 mbliana roimh an dáta deireanach le haghaidh iarratas don chomórtas;

(iv) mar shocrú eastramhach, oifigigh a meastar, ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo, iad a bheith inniúil faoi théarmaí mhír 5(2) de Chiorclán 43/75 coimeádfaidh siad a dteideal chun éileamh a dhéanamh ar chreidiúint 6% de na marcanna atá ar fáil don chomórtas ar feadh cibé fad a fhanfaidh siad sa ghrád ina bhfuil siad ag fónamh ar dháta eisiúna an Chiorcláin seo.

4. Beidh feidhm ag na socruithe thuas maidir le gach comórtas teoranta le haghaidh ardú céime cibé acu ar an modh aqallaimh nó scrúduithe scríofa a thionólfar iad.

5. Na socruithe athbhreithnithe a ndéantar foráil dóibh sa Chiorclán seo beidh feidhm leo maidir le comórtais a fhógrófar tar éis dáta eisiúna an Chiorcláin seo.

Mise le meas

S. Mac Samhráin
Rúnaí Cúnta

Aguisín E

An Roinn Coimirce Sóisialaí
Áras Mhic Dhiarmada
Sráid Stórais
Baile Átha Cliath 1.
Brainse Pearsanra

Department of Social Protection
Áras Mhic Dhiarmada
Store Street
Dublin 1.
Personnel Branch

☎: (01) 7043000 Fax: (01) 7043801

Tag: IM-012D

Sean Ó Cuirreáin,
An Coimisinéir Teanga
An Spidéal,
Co. na Gaillimhe

Imscrúdú faoi fho-alt 21(f) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar comhlíonadh go cuí na dualgais teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid na gclárán 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Státseirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónaís a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas d'ardú céime a bhí fógartha i bhfógra Oifige 45/10 i gcás gearánach ainmnithe.

An Choimisinéir, a chara

Tagraím do do litir den 21 Márta 2011 chuig an Aire Coimirce Sóisialaí ina raibh Tuarascáil do thorthaí agus do mholtaí maidir leis an imscrúdú thuas a seoladh de réir fho-alt 26(2) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Scrúdaigh an Roinn an Tuarascáil agus de réir mholadh uimhir a cúig, cuireadh an t-ábhar ar aghaidh chuig an Roinn Airgeadais. Tá comhráite ar siúl i láthair na huaire idir an Roinn Airgeadais, an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí, an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus Oifig an Ard-Aighne maidir leis na ceisteanna a tarraingíodh anuas sa Tuarascáil agus tabharfar freagra ort in am trátha.

Idir an dá linn, is dóigh leis an Roinn nár chuí na moltaí eile a chur i ngníomh toisc go bhfuil buairt ann, dá gcuirfí i ngníomh iad, go bhféadfaí na nithe seo a leanas a sháru:

- Cód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí
- gnás na Státseirbhíse maidir le comórtas um ardú céime agus
- Imlitreacha na Roinne Airgeadais.

Is mise, le meas

Celine Quinn

Dr Orlaigh Quinn
Rúnaí Cúnta
20 Bealtaine 2011

An Coimisinéir Teanga
Dáta Gairne

04/05/11

Aguisín F

An Roinn Coimirce Sóisialaí
Áras Mhic Dhiarmada
Sráid Stórais
Baile Átha Cliath 1.
Brainse Pearsanra

Department of Social Protection
Áras Mhic Dhiarmada
Store Street
Dublin 1.
Personnel Branch

☎: (01) 7043000 Fax: (01) 7043801

Tag: IM-012E

Sean Ó Cuirreáin,
An Coimisinéir Teanga
An Spidéal,
Co. na Gaillimhe

Imscrúdú faoi fho-alt 21(f) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar comhlíonadh go cuí na dualgais teanga atá daingnithe i bhforálacha de chuid na gCiorclán 43/75 agus 30/90 de chuid na Roinne Airgeadais atá eisithe de bhun agus de bhua alt 17 d'Acht Rialuithe na Státseirbhíse 1956 i dtaca le marcanna bónaís a thabhairt d'inniúlacht sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gcomórtas d'ardú céime a bhí fógartha i bhfógra Oifige 65/10 i gcás gearánach ainmnithe.

An Choimisinéir, a chara

Tagraim do do litir den 23 Meitheamh 2011 chuig an Aire Coimirce Sóisialaí ina raibh Tuarascáil do thorthaí agus do mholtaí maidir leis an imscrúdú thuas a seoladh de réir fho-alt 26(2) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Scrúdaigh an Roinn an Tuarascáil agus de réir mholadh uimhir a cúig, cuireadh an t-ábhar ar aghaidh chuig an Roinn Airgeadais. Tá comhráite ar siúl i láthair na huaire idir an Roinn Airgeadais, an Coimisiún um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí, an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí agus Oifig an Ard-Aighne maidir leis na ceistanna a tarraingíodh anuas sa Tuarascáil agus tabharfár freagra ort in am trátha.

Idir an dá linn, is dóigh leis an Roinn nár chuí na moltaí eile a chur i ngníomh toisc go bhfuil buairt ann, dá gcuirfí i ngníomh iad, go bhféadfaí na nithe seo a leanas a sháru:

- Cód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí
- gnás na Státseirbhíse maidir le comórtais um ardú céime agus
- Imlitreacha na Roinne Airgeadais.

Is mise, le meas

Celine Moore

Celine Moore
Oifigeach Pearsanra
11 Iúil 2011

Aguisín G

Oifig an Ard-Rúnaí
An Roinn Coimirce Sóisialaí
Áras Mhic Dhiarmada
Sráid Stórais
Baile Átha Cliath 1

Office of the Secretary-General
Department of Social Protection
Áras Mhic Dhiarmada
Store Street
Dublin 1

☎ (01) 7043000

Facs / Fax (01) 7043721

Tag: Imscrúdú IM-012D
Imscrúdú IM-012E

Colm O Coisdealbha
Bainisteoir Géilliúlachta
Oifig an Choimisinéara Teanga
An Spidéal,
Co. na Gaillimhe

A chara,

Tagraim do do litir den 16 Samhain 2011 maidir le dhá cheann d'imscrúduithe reachtúla a rinne Oifig an Choimisinéara Teanga ar an Roinn Coimirce Sóisialaí i dtaobh bronnadh marcanna bónais as inniúlacht sa Ghaeilge i gcomórtais ardú céime agus do na tuarascálacha dá éis den 21 Márta 2011 agus den 23 Meitheamh 2011.

Thug an Roinn freagra ar na tuarascálacha sin i litreacha den 3 Bealtaine 2011 agus den 11 Iúil 2011.

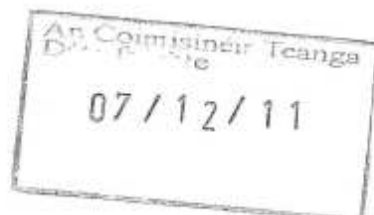
Tá an Roinn sásta go ngéilleann sí go hiomlán do Chód Cleachtais an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Phoiblí agus do ghnás na Státseirbhíse maidir le comórtais ardú céime agus d'implitreacha na Roinne Airgeadais. Ní bheadh sé ar chumas na Roinne aon cheann de mholtaí na tuarascálacha a chur i ngníomh toisc go gciallódh sin leasú aontaobhach a dhéanamh ar bhicartas líraontaithe.

Mar a dúradh sna litreacha roimhe seo cuireadh na nithe a tarraingíodh anuas sna tuarascálacha ar aghaidh go dtí an Roinn Airgeadais (an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, mar atá anois) mar an Roinn atá freagrach as téarmaí agus coinníollacha do státseirbhísigh a shocrú. D'fhéadfadh sé gur mhaith leat teagmháil dhíreach a dhéanamh leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe chun na nithe atá tarraingthe anuas agat a phlé.

Is mise, le meas,

Niamh O'Donoghue
Ard-Rúnaí

↩ Nollaig 2011

CC: Ms Mary McKeon, Príomhoifigeach, An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe